

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1878. Andra Kammaren. N:o 15.

Lördagen den 2 Mars.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 23 nästlidne Februari.

§ 2.

Herr Statsrådet m. m. J. H. Rosensvärd aflemnade följande Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen, nemligen:

1:o) angående ändringar i grunderna för pensioneringen af arméns befäl och underbefäl med vederlikar;

2:o) angående antagande af en för alla orter inom riket gemensam tidsberäkning;

3:o) angående eftergift af en förre banvakten I. A. Gustafsson ådömd skadeersättning till staten; och

4:o) angående afsöndring af jord från länsmansbostället Kråkered N:o 1 i Elfsborgs län till byggnadsplats och planteringsland för folkskola i Sätilla församling.

Herr Talmannen mottog dessa Kongl. propositioner med förklaring, att Kammaren skulle egna desamma grundlagsenlig behandling.

§ 3.

Förekom till behandling Stats-Utskottets utlåtande N:o 9, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Sjette hufvudtitel.

Punkten 1.

Mom. a).

Kongl. Maj:t hade framlagt ett så lydande förslag till ny stat för Civildepartementets expedition:

Andra Kammarens Prot. 1878, N:o 15.

*Angående
ny stat för
Civildeparte-
mentets expedi-
tion.*

Angående
ny stat för
Civildeparte-
mentets expe-
dition.
(Forts.)

	Lön.	Tjenst- görings- pennin- gar.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
Expeditionschefen, <i>arfvode</i>	— —	— —	7,500	
1 Byråchef	4,400	2,000	6,400) Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
3 d:o	13,200	6,000	19,200	
1 Kanslisekreterare	2,800	1,200	4,000) Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor (och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
4 d:o	11,200	4,800	16,000	
1 Registrator	2,800	1,200	4,000	
1 Förste Vaktmästare	800*)	300	1,100	
1 Förste statsrådsvaktmästare	800*)	300	1,100	
1 Vaktmästare	500*)	300	800) Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 d:o	500*)	300	800	
1 Statsrådsvaktmästare	500*)	300	800	
*) Om vaktmästare i sådan egen- skap åtnjuter fri bostad, skall, så länge denna förmån kvarstår, den kontanta lönen minskas med 150 kronor.				
Till Departementschefens förfogande för <i>amanuenser, vikariatsersätt- ning och renskrifning m. m.</i> ..				
	— —	— —	15,000	
Summa			76,700	
Som nuvarande ordinarie anslaget uppgår till endast			46,200	
utgör således skillnaden			30,500	
Men, om härifrån afraknas det för innevarande och föregående år på extra stat anvisade belopp			20,800	
utgör den nu ifrågasatta förhöjningen egentligen endast			9,700	

I anledning af detta nådiga förslag hade Utskottet i förevarande moment hemställt:

att Riksdagen, för tillämpning af ett af Utskottet uppgjort, vid utlåtandet fogadt förslag till stat för Civildepartementets expedition, med de vilkor och förbehåll i afseende å aflöningsens åtnjutande, som i fråga om Justitiedepartementets expedition kunde varda af Riksdagen godkända, måtte i det för förstberörda expedition uppförda ordinarie anslag bevilja förhöjning med 30,500 kronor, eller från 46,200 kronor till 76,700 kronor.

Efter föredragning af nämnda hemställan anförde

Herr Key: Vid behandlingen af Justitiedepartementets aflöningsstat rådde inom Stats-Utskottet mycket olika åsichter, och denna meningsskiljaktighet, ehuru icke synbar genom någon mängd af reservationer, fortsattes äfven inom båda Kamrarne, så att Kamrarne stannade i olika beslut i fråga om sagda stat. Som Herrarne erinra sig, har sedermera gemensam votering i denna fråga egt rum, och dervid har

Andra Kammarens åsigt blifvit den segrande. Men derförinnan uppgjordes mellan Utskottets ledamöter från de båda Kamrarne den öfverenskommelse, att då det ju icke kunde anses lämpligt att, såsom förut ty värr någon gång skett, genom anställande af upprepade gemensamma voteringar likasom åt slumpen öfverlemna bestämmandet, huruvida det ena departementets tjänstemän skulle komma i åtnjutande af en sorts aflöning, vara underkastad en sorts vilkor, men ett annat departements tjänstemän deremot en annan sorts aflöning och vilkor — hvilkendera åsigten, Första Kammarens eller Andra Kammarens, vid den första gemensamma voteringen än blefve den segrande, skulle enhet och konsekvens i afseende å samtliga departementens aflöningsstater iakttagas. Sedan nu denna öfverenskommelse genom utgången af den nyligen hållna gemensamma voteringen trädt i gällande kraft, kommer i följd deraf ett förslag, lika med det jag straxt ämnar framställa, äfven inom Första Kammaren att af Stats-Utskottets ordförande väckas.

Som Herrarne finna, hafva visserligen alla denna Kammarens stats-utskottsledamöter mot lydelsen af den nu föreslagna punkten reserverat sig, men detta har blott skett, om jag så får säga, reservationsvis, och för den händelse Andra Kammarens åsigt i följd af den gemensamma voteringen skulle komma att blifva den gällande. Hade den *icke* blifvit det, skulle, till följd af det nämnda aftalet, *icke enda* af oss reservanter yrkat bifall till vår reservation, hvars innehåll nu emellertid öfverensstämmer med Riksdagens beslut om Justitiedepartementets aflöningsstat och med nu ifrågavarande förslag.

Det förslag som, enligt hvad jag nyss nämnde, inom Första Kammaren kommer att frambäras af Utskottets ordförande, och som jag nu ber att få för denna Kammare framlägga, har följande lydelse:

“att Kongl. Maj:ts nådiga förslag till ny aflöningsstat för Civildepartementets expedition må, med de af Riksdagen i fråga om Justitiedepartementets expedition, fastställda vilkor och förbehåll i afseende å aflöningsens åtnjutande, utaf Riksdagen på det sätt bifallas, att af det för expeditionschefen bestämda arvode 2,500 kronor anses motsvara tjänstgöringspenningar, och att lönen för hvardera af kansli-sekreterarne och registratorn bestämmes till 2,500 kronor och tjänstgöringspenningarne till 1,500 kronor, samt att för tillämpning af denna lönestat det för förstberörda expedition uppförda ordinarie anslag må förhöjas med 30,500 kronor, eller från 46,200 kronor till 76,700 kronor.

Jag anhåller hos Herr Talmannen vördsamt om proposition på bifall till detta förslag.

Vidare yttrades ej. Kammaren biföll Herr Keys yrkande; och hade Kammaren således fattat beslut i enlighet med det förslag, som nu blifvit af bemälda ledamot framställt.

Mom. b).

Bifölls.

Punkterna 2—5.

Blefvo jemväl bifallna.

*Angående
ny stat för
Civildeparte-
mentets expe-
dition.
(Forts.)*

Punkten 6.

Angående
lönereglering
för Landt-
mäteri-
styrelsen.

I mom. a) hade Utskottet hemställt, att Riksdagen måtte, med de af Kongl. Maj:t föreslagna vilkor och förbehåll i afseende å förändrad organisation af och lönereglering för Landtmäteristyrelsen, godkänna nedan intagna, af Kongl. Maj:t framställda förslag till ny stat för detta embetsverk, så lydande:

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
Landtmäteridirektören ...	5,000	2,500	7,500) Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 Landtmäterisekreterare	3,000	2,000	5,000	
1 Landtmäterifiskal	3,000	1,500	4,500	
1 Aktuarie och registrator	1,800	1,700	3,500	
1 Ingeniör	1,800	1,200	3,000	
1 d:o	1,800	1,200	3,000	
Till arfvode åt lärare för landtmäterielevernes undervisning	— —	— —	3,000	
Till Landtmäteristyrelsens förfogande för vikariatsersättning, arfvoden åt extra biträden och renskrifningskostnad	— —	— —	3,500	
1 Förste vaktmästare ...	800	300	1,100*)) (Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 Vaktmästare	500	300	800*)	
*) Om vaktmästare åtnjuter bostad inom General-landtmäterikontorets hus jemte vedbrand, böra, såvida icke dessa förmåner tillkomma honom såsom portvakt eller för andra åligganden utöfver tjänsten, desamma till ett värde af 150 kronor inberäknas under lönen, hvilken i sådant fall bör utgå, för förste vaktmästaren med 650 kronor och för vaktmästaren med 350 kronor kontant.				
Summa	— —	— —	34,900	

Mot denna hemställan var, enligt anteckning å utlåtandet, reservation inom Utskottet afgifven af Herrar *E. Key, Liss Olof Larsson, Carl Ifvarsson, P. O. Hörnfeldt, O. B. Olsson, Sven Nilsson* i Efveröd, *Jan Andersson* i Jönvik, *Jonas Andersson* i Häckenäs, *J. E. Johansson* i Forneby, *Gustaf Jonsson* i Skeppnetorp, *Nils Larsson* i Tullus och *Ola Andersson* i Nordanå, hvilka, i öfrigt instämmande i Utskottets förslag, yrkat,

dels att aflöningen för chefen, sekreteraren, fiskalen och aktuarien måtte bestämmas på följande sätt:

	Lön. Kronor.	Tjenstgörings- penningar. Kronor.	
Landtmäteridirektören	5,000: —	2,000: —	
1 landtmäterisekreterare	3,000: —	1,500: —	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 landtmäterifiskal	2,500: —	1,500: —	
1 aktuarie och registrator ..	1,800: —	1,200: —	

dels ock att vid bestämmelsen om rätt till semester måtte intagas det vilkor, att semester får åtnjutas, "när sådant utan hinder för göromålsens behöriga gång kan ske".

Sedan Utskottets förslag blifvit uppläst, begärdes ordet af

Herr Key, som yttrade: Beträffande denna stat, rörande hvilken icke någon öfverenskommelse blifvit mellan de båda Kamrarnes ledamöter i Stats-Utskottet träffad, finna Herrarne på sid. 45 i det föreliggande betänkandet, att Andra Kammarens ledamöter afgifvit en reservation af innehåll, "*dels* att aflöningen för chefen, sekreteraren, fiskalen och aktuarien måtte bestämmas på följande sätt:

	Lön. Kronor.	Tjenstgörings- penningar. Kronor.
Landtmäteridirektören	5,000: —	2,000: —
1 landtmäterisekreterare	3,000: —	1,500: —
1 landtmäterifiskal	2,500: —	1,500: —
1 aktuarie och registrator	1,800: —	1,200: —

hvaraf de tre sistnämnda lönerna kunna höjas efter fem år med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor; *dels ock* att vid bestämmelsen om rätt till semester måtte intagas det vilkor, att semester får åtnjutas, när sådant utan hinder för göromålsens behöriga gång kan ske".

Herrarne finna häraf, att lönebeloppen blifvit allt igenom minskade med femhundra kronor. Och skälet härtill är att vi ansett, det denna löne reglering härigenom kommer att ställas i mera öfverensstämmelse med dem, som förut uti andra jemförliga embetsverk egt rum. Hvad beträffar den senare i reservationen tillagda bestämmelsen i fråga om åtnjutande af semester, torde Herrarne likaledes finna, att densamma står i full öfverensstämmelse med i liknande fall förut af oss fattade beslut. Och som det är af vigt att så vidt möjligt i alla de nya

Angående
lönereglering
för Landt-
mäteri-
styrelsen.
(Forts.)

löneregleringarne iakttaga enhet och konsekvens i de för tjänstemännen bestämda villkoren, hemställer jag om bifall till den afgifna reservationen.

Herr Rubenson: Såsom Herrarne se af betänkandet och jemväl nyss hörde, hafva denna Kammares ledamöter af Stats-Utskottet reserverat sig mot den föredragna punkten samt föreslagit, att lönerna för chefen och öfrige tjänstemän inom Landtmäteristyrelsen må för hvar och en nedsättas med 500 kronor.

Hvad chefens lön beträffar, skall jag icke motsätta mig en sådan nedsättning. Den är icke för närvarande af någon praktisk betydelse, då den nuvarande chefen, oberoende af Riksdagens blifvande beslut, fortfarande kommer att åtnjuta de löneförhöjningar, som han i sin fullmakt fått sig tillförsäkrade, och hvilka betydligt öfverstiga hvad i den nya lönestaten föreslagits.

Hvad deremot angår de tre tjänstemännen inom verket, kan jag icke finna, att den framställning, som med afseende på dem blifvit af Kammarens ledamöter inom Utskottet gjord, är öfverensstämmande med billighet.

I fråga om alla dessa tre tjänstemän, sekreteraren, fiskalen och aktuarien, gäller den allmänna bestämmelsen, att de icke få med sin syssla förena annan befattning i statens eller kommunens tjenst. Detta stadgande återfinnes på sid. 14 i Stats-Utskottets betänkande, der det heter, "att med embete eller tjenst i *Landtmäteristyrelsen* icke må förenas annan tjenst å rikets, Riksdagens eller kommunens stat, ej heller annan tjänstebefattning, med mindre den finnes icke vara hinderlig för fullgörande af tjänstgöringen i styrelsen". Mot detta vilkor i och för sig kan jag naturligtvis icke hafva något att invända. Men då man uppställer ett sådant vilkor, anser jag att man bör gå konsekvent till väga samt aflöna tjänstemännen så, att de kunna vara belåtna genom att komma i sådan ställning, att de kunna försörja sig och sina familjer. En borgen för att detta vilkor kommer att i detta fall tillämpas ganska strängt har man i ett skriftligt yttrande, som den nuvarande chefen för Landtmäteristyrelsen haft inom löneregleringskomitén, och hvaraf framgår, att han efter löneregleringens genomförande kommer att fordra af hvar och en utaf verkets tjänstemän en arbetstid af minst sex timmar om dagen i embetsrummet, samt att undantagsvis i händelse af behof denna arbetstid skall kunna ytterligare utsträckas. Med uppställandet af sådana vilkor, som minst sex timmars arbetstid om dagen inom verket och förbud att innehafva annan tjenst hos staten eller kommunen, följer med nödvändighet skyldighet att tillse, att tjänstemannen får en tillräcklig aflöning, och att de skäligen fordringar, som han kan i detta hänseende hafva på staten, blifva uppfyllda.

Hvad särskildt beträffar sekreteraren och fiskalen, behagade Herrarne finna af det betänkande, som löneregleringskomitén afgifvit till Kongl. Maj:t i denna fråga, att fordringarne på dessa tjänstemän äro mycket betydliga. Det heter nemligen, att till erhållande af dessa befattningar "må ingen föreslås, som ej under längre tid med utmärkt flit och

skicklighet tjenstgjort vid Generallandtmäterikontoret eller ock är kompetent att söka förste landtmätare-tjenst“. Då man sålunda vill till dessa tjänster använda de yppersta inom corpsen, fordrar också konsekvensen att tjänsterna aflönas så, att de för corpsens förnämste män blifva begärliga. Härtill kommer att dessa samma tjänster ansetts vara af den betydighet, att Kongl. Maj:t förbehållit sig utnämningrätten till dem, en omständighet, som äfven bör väga något i vågskålen. Och dessutom är att märka, att sekreteraren och fiskalen äro skyldige att företräda chefen, då han af förfall är hindrad att sköta sin tjenst. I fall, sådana som dessa, der man på tjenstemännen lagt sådana åligganden, har man också i allmänhet låtit detta förenas med goda lönevilkor. Hvad nu specielt beträffar sekreteraren, framgår klart af handlingarne, att han genom regleringen får betydligt ökade göromål. Han skall dessutom vara föredragande i styrelsen, med skyldighet att yttra sig till protokollet och dermed ansvara för de beslut, hvilka han tillstyrkt, och för sina yttranden i händelse han är af en från chefens skiljaktig mening. Jag kan således för min del på grund af dessa förhållanden icke anse att denne tjänsteman bör ställas i likhet med sekreterare i andra verk, ty han är snarare att jemföra med departementschefer inom några af de centrala embetsverken, och äfven om man icke vill fordra så hög aflöning för honom som för dessa embetsmän, får man icke hålla sig uteslutande till jemförelsen mellan honom och sekreterarne i andra verk. Jag anser derföre att Kongl. Maj:t gått en riktig medelväg, då Han föreslagit lönen för honom högre än för sekreterare i allmänhet, men icke så hög som nämnde departementschefer fått sig beviljade. Jag vill blott tillägga, att den nuvarande innehafvaren af tjänsten hunnit en ålder af 49 år. Det synes mig således, som om innehafvaren af en tjenst af den betydighet som den ifrågavarande icke kan anses vara för högt aflönad, då han, om Kongl. Maj:ts förslag går igenom, icke skulle komma i åtnjutande af högre lön än 5,000 kronor utom två ålderstillägg.

Vidkommande derefter landtmäterifiskalen, som i afseende på ålder är likställd med sekreteraren, är det åtskilliga anmärkningsvärda förhållanden, som komma mig att tro att reservanterne icke hafva rätt i sin uppfattning, då de vilja nedsätta hans lön till ett belopp, understigande icke allenast det af Kongl. Maj:t utan äfven det af löne-regleringskomitén föreslagna — att icke tala om den för honom mindre förmånliga fördelningen af lön och tjenstgöringspenningar. Bemälda komité yttrar, i afseende på denna tjänsteman, å sidan 53 af sitt utlåtande: “Då göromålen i allmänhet å fiskalskontoret icke i nämnvärd mån komme att minskas genom justeringsväsendets skiljande från Landtmäteristyrelsen, men icke heller blefve synnerligen ökade genom den ofvan föreslagna öfverflyttningen till nämnda kontor af en del utaf diariiföringen, saknar komitén anledning att föreslå annan förändring beträffande detta kontors personal än att — i öfverensstämmelse med komiténs förut följda grundsats, att nuvarande lägsta gradens tjänster böra indragas — amanuensen å landtmäterifiskalskontoret må utbytas mot ett extra biträde“. Häraf synes att komitén, långt ifrån att anse det göromålen för ifrågavarande tjänsteman hädan-

*Angående
löne reglering
för Landt-
mäteris-
styrelsen.
(Forts.)*

Angående
lönereglering
för Landt-
måteri-
styrelsen.
(Forts.)

efter komme att minskas, snarare medgifvit — åtminstone tyst — att de komma att ökas, om än icke i någon betydligare grad. Nu kommer dertill att, sedan komitén afgaf sitt betänkande, Kongl. Maj:t i det förslag, som nu föreligger för Riksdagen, har pålagt ofta nämnde tjänsteman en ytterligare skyldighet, om hvilken komitén vid tiden för utlåtandets afgifvande ingenting visste, nemligen att han vid chefens förfall skall, jemte sekreteraren, förestå dennes befattning.

Vidare är att märka, att man såsom vilkor för denna lönereglering för fiskalen föreskrifvit, att han skall mista den rätt han hittills haft till andel i böter. Detta är en bestämmelse, mot hvilken jag icke har något att anmärka, men jag vill erinra, att då man för en tjänsteman sådan som denne borttager en så beskaffad löneförmån som andel i böter, äfventyrar man att nitet hos honom kan blifva mindre, såvida man icke på samma gång sätter honom i en sådan ekonomisk ställning, att han är alldeles oberoende och kan af sin tjänst få sin skälige bergning. Det är en grannlaga sak att från en allmän åklagare taga bort andel i böter. Men just därför anser jag att man å andra sidan bör tillse, att hans aflöning blir god, så att ingen yttre omständighet hindrar honom att väl och nitiskt sköta sin tjänst. Och jag vill i det afseendet särskildt påpeka den omständigheten, att här gäller det allmänhetens rätt, ty om landtmäterifiskalen är mindre vaksam, så blifva de fel, som landtmätare kunna begå i tjänsten, icke beifrade, och derigenom kommer den enskilde att lida. För öfrigt äro dessa sportler af den natur, att de under årens lopp kunna stiga, hvilket deremot icke är fallet med den fasta lönen, som man vill sätta i stället. Nu är förhållandet i afseende å denne tjänsteman det, att, enligt löneregleringskomiténs utsago, hans inkomst af tjänsten för år 1877 belöpte sig till 4,200 kronor, hvarvid dock är att märka, att till grund för denna beräkning låg 1876 års sportelinkomst, ty man kände då ännu icke beloppet af denna inkomst för år 1877. Men tages den senare, som numera är känd, med i räkningen, så finner man att landtmäterifiskalens inkomster af tjänsten för sistlidet år faktiskt utgjorde 4,370 kronor. Nu hafva komiterade föreslagit, att lönen skulle bestämmas till 4,500 kronor med två ålderstillägg på 500 kronor hvardera. Den tjänsteman, som för det närvarande innehar tjänsten, skulle genast komma i åtnjutande af det ena ålderstillägget, men först år 1880 af det andra. Han skulle således nu få en inkomst af 5,000 kronor i stället för 4,370. Och jag tror att denna tillökning icke är mer än billig, helst sportlerna försvunnit. Nu vilja reservanterne nedsätta lönen med ålderstillägg till 4,500 kronor, hvarigenom landtmäterifiskalen skulle erhålla en lönstillökning, som måste anses vara allt för ringa.

Jag kan för öfrigt icke undertrycka en anmärkning öfver det sätt, på hvilket denne tjänsteman blifvit af en bland reservanterne behandlad. I löneregleringskomitén har vid behandlingen af så väl denna som andra löneregleringar suttit en ledamot af denna Kammare, Herr Liss Olof Larsson. Han reserverade sig emot en del af komiterades beslut i fråga om detta embetsverk, exempelvis emot den föreslagna aflöningen till chefen, men han hade ingenting emot att fiskalen kom

i åtnjutande af de löneförmåner, komiterade föreslagit, och hvilka Kongl. Maj:t nu upptagit i sin proposition. Herr Liss Olof Larsson instämde således i detta fall med öfrige komiterade, och deras förslag grundade sig derå, att landtmäterifiskalen borde hänföras till andra gradens tjänstemän. Detta var *de* äfven Herr Liss Olof Larssons mening. Han har flera gånger af sina kamrater inom Stats-Utskottet fått uppbära förebräelser för det han så envist håller på sin särskilda mening. För min del kan jag icke finna denna förebräelse riktig mot den som brukar att gifva skäl för sin skiljaktiga mening, något som Herr Liss Olof Larsson visst icke underlåter. Men om man har en annan mening än andra och gifvit skäl därför, så bör man icke heller frångå densamma blott därför, att genom ett sådant frångående en besparing skulle kunna åstadkommas för statsverket. Jag har också alltid ansett Herr Liss Olof Larssons mening om besparing i vissa fall hafva sin grund deruti, att han i hvarje sådant fall var öfvertygad derom, att besparingen öfverensstämde med billighet och rättvisa. I förevarande fall har han åter sjelf sagt, att det vore rättvist om landtmäterifiskalen erhöle 4,500 kronor utom ålderstilläggen. Denna åsigt har han nu genom sin reservation frångått, utan att därför angifva något skäl. Jag kan icke föreställa mig, att han gjort det därför, att hans kamrater inom Utskottet från denna Kammare varit af en annan åsigt, ty han har, som sagdt, mången gång skilt sig ifrån dem, då det var fråga om att derigenom åstadkomma besparingar.

Hvad slutligen angår aktuarien och registratorn, så har Kongl. Maj:t gifvit så goda skäl för den åt honom föreslagna afföningen, att jag icke vidare behöfver uppehålla mig vid dem, utan endast hänvisa till dessa skäl, af hvilka det hufvudsakligaste är det, att han genom regleringen får högst betydligt ökade göromål.

På grund af hvad jag nu anfört yrkar jag, att Kongl. Maj:ts proposition i denna punkt måtte godkännas med undantag i fråga om chefens afföning, i hvilket afseende jag hemställer om bifall till reservanternes förslag.

Chefen för Kongl. Civildepartementet, Herr Statsrådet Thyselius: Under de öfverläggningar, hvilka hos komiterade egt rum vid behandlingen af ifrågavarande lönerregleringsförslag, blef med den statistiska noggrannhet, för hvilken Landtmäteristyrelsens nuvarande chef är känd, ådagalagdt att under de senare åren antalet af de till Generallandtmäterikontoret hörande ärenden hade minskats. Detta förhållande har, oaktadt det är att förutse att under de kommande åren skiftenas antal inom vissa län, nemligen de 2 nordligaste samt Kopparbergs och Gotlands län, skall ökas, likväl befunnits vara af den vikt, att Kongl. Maj:t ansett sig kunna föreslå Riksdagen indragning af tre befattningar inom kontoret, oberäknadt öfveringenjörens, hvilken skulle blifva öfverflödigt till följd af inrättandet af den nya justeringsstyrelsen. Men genom dessa indragningar blir utan tvifvel förhållandet det, att tjänstemännens tid varder af göromål mycket upptagen, kanske mer än inom de flesta andra embetsverk. Jag anhåller att till belysning

*Angående
lönerreglering
för Landt-
mäteri-
styrelsen.
(Forts.)*

*Angående
lönereglering
för Landt-
mäteri-
styrelsen.
(Forts.)*

här af få lemna Kammaren några sifferuppgifter om den personals antal, som är stäld under Landtmäteristyrelsens tillsyn. Denna personal utgjordes vid slutet af sistlidet år af 175 landtmäterielever, 149 landtmäteriauskultanter, 7 storskiftes- eller afvittringslandtmätare, hvilka icke tillika voro förste eller kommissionslandtmätare, 73 vice kommissionslandtmätare, 262 kommissionslandtmätare, 6 andre landtmätare, 24 förste landtmätare samt 10 embets- och tjenstemän vid Generallandmäterikontoret: summa 706 personer. Nu är visserligen förhållandet, att af elever och auskultanter finnas några, som icke tjenstgjort under sista tiden. Om deras antal vid slutet af sistlidet år har ännu icke någon rapport ingått till Landtmäteristyrelsen, men vid slutet af 1876 uppgingo de icke tjenstgörande eleverne och auskultanterne till ett antal af 138. Med afdrag af dessa 138, qvarstå ändock 568 i verklig tjenstgöring stadda personer, öfver hvilkas verksamhet och arbeten styrelsen hade att utöfva tillsyn. Detta är ett ganska respektabelt antal, då det utgör ungefär hälften af numerären vid ett af våra regementen, och här är det icke manskap, utan, om jag så må säga, idel befäl och volontärer, som frågan gäller. Dessa personer äro öfver alla delar af riket spridda, sysselsatte med viktiga förrättningar, och på den större eller mindre skicklighet, den större eller mindre noggrannhet, hvarmed de utföra sina förrättningar, beror äfven jordegarens rätt och bästa. Att det måste finnas en styrelse, som öfvervakar hela denna tjenstepersonals arbeten, är obestriddigt, och redan antalet af denna personal utvisar det stora omfånget för styrelsens verksamhet; men härtill kommer, att chefen för verket skall med oaf-låten uppmärksamhet följa hvad i lagstiftningsväg bör göras för landtmäteri-, afvittrings- och storskiftesverken, och i dessa hänseenden för regeringen vara en rådgifvare. Att denna post fordrar en person med sällsynta, icke lätt funna egenskaper torde för en hvar ligga öppet. Och när för en stat, sammansatt af ett halft tusende personer, denna plats skall vara det högsta målet för deras sträfvande, torde man äfven finna att den, svår att vinna, blir föga eftersträfvansvärd, om aflönningen sättes allt för låg. Kongl. Maj:t har, i likhet med löneregleringskomiten, såsom lön för landtmäterichefen föreslagit 7,500 kronor. Att beloppet är lågt, kanske allt för lågt, har jag förut haft tillfälle att förklara, men att detsamma skulle kunna derutöfver höjas, dertill har jag desto mindre kunnat göra mig en förhoppning, som ingen inom löneregleringskomitén uttalat sig för en högre lön, icke ens komiténs ordförande, den nuvarande chefen för Generallandtmäterikontoret. Men denna lön står dock icke i rätt öfverensstämmelse med hvad Riksdagen för andra embetsverks chefer beviljat, och jag anhåller att i det afseendet särskildt få framhålla myntdirektörsbefattningen. Myntverket består, utom af direktören, endast af en kamrerare, en gravör och en vaktmästare, in summa 4 personer, således ej ens en hundrededel af landtmätarepersonalen. För myntdirektören är lönen, inberäknadt ett ålderstillägg, af Riksdagen nyligen bestämd till 7,000 kronor, eller till samma belopp, hvartill det nu inom Kammaren yrkas att landtmäterichefens lön skall sättas, men utöfver dessa 7,000 kronor är myntdirektören i åtnjutande af en värdefull förmån, hvilken icke skulle tillkomma

chefen för landtmäteriet, eller fri bostad och fri vedbrand. En hvar som uppehållit sig någon tid i hufvudstaden, vet hvad värde dessa förmåner hafva. Då de icke kunna beräknas lägre än till 2,000 å 3,000 kronor, uppgå således myntdirektörens löneförmåner till 9,000 å 10,000 kronor, under det att, enligt reservanternes förslag, chefen för Landtmäteristyrelsen endast skulle erhålla 7,000 kronor. Jag tror mig icke behöfva säga mera för att påpeka den inkonsequens, som vill göra sig gällande till skada icke blott för en tjänsteman, utan för en för hela fäderneslandet vigtig förvaltningsgren.

Dernäst har jag att yttra mig om landtmäterisekreterarens afföning, likasom chefens, med 500 kronor af reservanterne till nedsättning föreslagen. Sekreteraren är, likasom chefen, af embetsgörömmål upptagen allt ifrån morgonen till middagen och från eftermiddagen till aftonen, under hvilka tider de vanligen å embetsrummet anträffas. För honom hafva reservanterne ansett nog 3,000 kronor i lön och 1,500 kronor i tjänstgöringspenningar, eller ett lika belopp som det, till hvilket Riksdagen för några dagar sedan genom gemensam votering nedsatte lönen för sekreteraren i Justitiekanslersexpeditionen. Det torde emellertid vara känt, att mellan åliggandena för desse tjänstemän en väsentlig skilnad eger rum, äfven oberäknadt det särskilda åliggande landtmäterisekreteraren, enligt komiterades förslag, skulle hafva att vid chefens förfall uppehålla dennes embete, hvilket åliggande förutsätter, att sekreteraren skulle vara med chefen i skicklighet och erfarenhet åtminstone nära jemngod.

Härefter ber jag att få komma till landtmäterifiskalen. En af denna Kammares ärade ledamöter har deltagit uti både komiténs och Utskottets förhandlingar och har i Utskottet reserverat sig mot beviljandet af den lön, han i komitén för fiskalen sjelf tillstyrkt. Under den tid, som emellan frågans handläggning på dessa begge olika ställen förflutit, måste således något inträffat eller blifvit upplyst, som gifvit anledning till en förändrad åsigt, men hvilken denna anledning må hafva varit, derom sväfvar man i okunnighet.

Beträffande den fjerde tjänstemannen, för hvilken reservanterne önska en löneförminskning, äfven med belopp af 500 kronor, eller aktuarien, torde jag få yttra några ord, hvilket måhända kan synas öfverflödigt, då innehafvaren af denna befattning ansett med god ordning öfverensstämmande att sjelf föra sin talan, hvarom en för Kamrarnes ledamöter framlagd promemoria bär vittne. Men då jag förmodar, att ett af embetspligt förestafvadt, på sorgfällig och opartisk pröfning grundadt yttrande möjligen kan väga något mera än ett yttrande, som måhända kan af någon anses vara afgifvet med tanke på egen fördel, bör jag väl icke förbigå att äfven i afseende å denna befattning uttala mina tankar. Komitén, och med den Landtmäteristyrelsen, har ansett lämpligt att, på det tjensteutbyte, rättadt efter personernas lämplighet, skulle kunna ega rum emellan innehafvare af aktuariefattningen och de två ingenjörstjänsterna, lönen skulle för dessa trenne befattningar hållas lika, och jag har för min del icke ansett mig böra afgifva något förslag, som stode i strid mot hvad dessa myndigheter i detta hänseende funnit lämpligt. Men det är ett förhållande,

*Angående
löne reglering
för Landt-
mäteris-
styrelsen.
(Forts.)*

*Angående
lönereglering
för Landt-
måteri-
styrelsen.
(Forts.)*

såsom jag tror äfven i allmänhet erkänt af dem, som tagit närmare kännedom om göromålets fördelning inom Landtmäteristyrelsen, att de med aktuariiefattningen förenade göromål äro af ännu mera trägen beskaffenhet än dem, som äligga ingenjörerne. Aktuarien har skyldighet att hela förmiddagen vara tillstädes på embetsrummet, tillhandagå personer med upplysningar, åt dem framleta handlingar och kartor samt att föra diarium öfver inkommande ärenden. Men hans göromål äro dermed icke avslutade, utan han skall äfven deltaga i renovering af kartor eller verkställa arkivundersökningar i förekommande ärenden. Hvilketdera slaget af dessa sysslanden honom skall åläggas, torde böra bero på en blifvande instruktion. Emellertid blir hans tid och verksamhet så mycket upptagen af tjensten, att, efter hvad för mig blifvit tillkännagifvet, ingen af ingenjörerne skulle vilja öfvertaga aktuariens göromål mot åtnjutande af samma aflöningsförmåner, som för aktuariiefattningen äro af Kongl. Maj:t föreslagna. För att nu bibehålla fördelen att kunna öfverflytta personer från den ena af dessa platser till den andra, utan att göra sig skyldig till en orättvisa i afseende på de med tienstgöringen förenade aflöningsförmåner, har ingen annan utväg funnits, än att tienstgöringspenningarne för den, som har den trägnare tjensten, bestämmas till högre belopp. Äfven i afseende på denna befattning ber jag att få anställa en jemförelse. Innehafvarne af registratorsbefattningar i de embetsverk, hvilkas löner redan af Riksdagen reglerats, hafva erhållit i lön och tienstgöringspenningar tillsammans, ålderstilläggen oberäknade, 4 000 kronor. Af Kongl. Maj:t är emellertid för aktuarien i Landtmäteristyrelsen föreslaget i dessa hänseenden blott 3,500 kronor, och i denna aflönning hafva nu reservanterne föreslagit ytterligare nedsättning med 500 kronor.

Jag hoppas nu hafva ådagalagt, att den af Kongl. Maj:t framlagda staten för Landtmäteristyrelsen icke i något hänseende är för hög, snarare motsatsen, och ber slutligen att få lemna den upplysning, att den föreslagna omregleringen af Landtmäteristyrelsen samt inrättandet af en justeringsstyrelse i verkligheten icke komme att taga i anspråk så stort anslag, som det till Generallandtmäterikontoret nu utgående, utan i stället skulle lemna en icke obetydande besparing, till hvilket belopp kan jag dock icke bestämt uppgifva, enär densamma är till en del beroende på inflytande expeditions- och kartelösen, hvilken dock bör blifva större än den i handlingarna uppgifna, af det skäl, att densamma utan tvifvel der beräknats endast till det belopp, som kan för tienstmännen återstå, sedan kostnaden för karterenovationer, som gemenligen verkställas af andra personer under tienstmannens ansvar, blifvit afdragen; hvaremot hela beloppet utan afdrag skulle ingå och redovisas till statsverket.

Jag anhåller på grund af det anförda, att Kammaren täcktes behjerta det af Kongl. Maj:t framlagda löneregleringsförslaget för ett embetsverk, så nödvändigt för hela landet och först och främst för den jordbrukande delen af befolkningen.

Herr Hörnfeldt: Så vidt jag kunnat fatta reservanternes inom Utskottet mening, hafva de hufvudsakligen utgått från den åsigt, att

man borde taga hänsyn till det beslut Riksdagen vid flera föregående tillfällen i dylika frågor fattat. Det torde kanske icke hafva fallit ur Herrarnes minne, att Riksdagen sistlidna år bestämde riksbibliotekarens lön till 6,400 kronor, och icke heller att för några riksdagar sedan bestämdes direktörens för Skogsstyrelsen lön till 6,000 kronor. Man har således i dessa fall något att hänvisa till med afseende å omordade likställigheten. Herr Civilministern har visserligen sagt, att då Riksdagen sistlidna år bestämde riksarkivariens lön till 7,500 kronor, skulle det ligga en stor inkonsequens uti att nu bifalla reservanternes förslag. Någon dylik inkonsequens har jag dock svårt att se, då man jemför den ifrågavarande chefsbefattningen med dels chefens för Skogsstyrelsen och dels riksbibliotekariens befattning. Chefen eller direktören för Skogsstyrelsen har äfven under sig en temligen stor corps och borde således i detta hänseende kunna i någon mån jemföras med landtmäteridirektören. Deremot är det ganska märkvärdigt, att, då Riksdagen händelsevis en gång begår ett misstag genom att bestämma en tjänstemans lön högre än erforderligt varit, det nästan synes som man sedermera ville åberopa ensamt detta exempel, för att få lönerna höjda för tjänstemän i andra embetsverk.

Herr Civilministern nämnde vidare, att myntdirektören, jemförd med ifrågavarande embetsman, skulle hafva betydligt större lön, och detta är en uppgift som jag icke vill bestrida, men ber att i detta hänseende få upprepa hvad jag nysst yttrade, att för den händelse Riksdagen skulle hafva bestämt lönen för den förre högre än skäligt varit, utgör detta, efter mitt sätt att se saken, icke något skäl att bestämma lönen för landtmäteridirektören lika hög, utan snarare en anledning att vid första tillfälle rätta det gjorda misstaget.

Hvad beträffar nedsättningen af landtmäterisekreterarens löneförmaner, hafva reservanterne icke förbisett, att landtmäterisekreteraren i olikhet med sekreterarne inom andra verk är föredragande, men ansett, att han i allt fall icke borde komma i en bättre ställning än de senare, enär han säkerligen har mindre göromål än sekreterarne andra embetsverk, såsom i tullstyrelsen och poststyrelsen m. fl.

Såsom anledning till nedsättning i landtmäterifiskalens och aktuariens löneförmaner torde vara tillräckligt att åberopa de skäl, som af löneregeringskomitén blifvit anförda. Denna komité, som af Kongl. Maj:t blifvit nedsatt för reglering af embetsverkens löner och i detta fall haft till ordförande Generaldirektören för landtmäteriet, Falkman, borde väl anses ega tillräcklig kännedom om de olika tjänstemännens större eller mindre lönebehof.

Vidare ber jag att få nämna, att äfven efter den nu af reservanterne för ifrågavarande tjänstemän föreslagna nedsättning, desse tjänstemän i allt fall skulle erhålla högre lön, än den de nu åtnjuta. Landtmäterisekreteraren, som nu uppbär 4,592 kronor, skulle med beräkning af två ålderstillägg kunna erhålla 5,500 kronor: landtmäterifiskalen, som nu uppbär 4,200 kronor, komme att med två ålderstillägg erhålla 5,000 kronor, och aktuarien, som nu har 3,473 kronor, enligt reservanternes förslag, med två dylika tillägg, 4,000 kronor.

*Angående
löneroglering
för Landt-
mäteri-
styrelsen.
(Forts.)*

Angående
lönerreglering
för Landt-
mäteri-
styrelsen.
(Forts.)

Enligt min uppfattning hafva reservanterne sålunda haft fullt skäl att under sådana förhållanden våga en nedsättning i den af Kongl. Majt framlagda stat, och jag påkallar sålunda Kammarens bifall till reservanternes förslag.

Herr Key: Jag är i väsentlig mån förekommen af Herr Hörnfeldt, men tror mig likväl hafva något att tillägga.

Jag vill icke bestrida, att ju icke Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet i sitt anförande angifvit åtskilliga högst behjertansvärda omständigheter, hvilka torde komma att väga tungt vid Herrarnes slutliga bedömande af denna fråga, men jag tillstår dock, att jag icke kunnat finna mig verkligt öfvertygad, att den reservation, i hvilken jag med öfrige ledamöter från denna Kammare i Stats-Utskottet tagit del, skulle vara förestafvad af obillighetsskäl.

Mine Herrar! för att kunna bilda sig ett säkert omdöme och för dragande af rigtiga slutsatser i denna fråga, torde man i främsta rummet böra tillse, hurudant förhållandet med ifrågavarande tjänstemäns löner för närvarande är, och huru det skulle ställa sig efter reservanternes förslag. Om jag då *inberäknar* det s. k. dyrtidstillägget, hvilket, ehuru det blifvit af flere föregående riksdagar beviljadt, väl icke kan anses hafva fått den karakter af fasthet, att det skulle utgöra en *rättighet*, utan uppenbarligen måste anses vara om icke af öfvergående så dock åtminstone af tillfällig natur, så är landtmäterisekreterarens nuvarande lön 4,592 kronor. Efter reservanternes förslag skulle denne tjänsteman erhålla en lön af 5,500 kronor. Landtmäterifiskalen har för närvarande i lön, deri äfven inberäknadt dyrtidstillägget, 4,200 kronor. Efter vårt förslag skulle han med ålders tillägg slutligen erhålla 5,000 kronor. Aktuarien åtnjuter nu 3,473 kronor och skulle efter vårt förslag, likaledes med ålderstillägg, erhålla 4,000 kronor.

Man har äfven vidrört landtmäteridirektörens lön, och den är, såsom bekant, för närvarande 6,000 kronor, hvarförutom han i hyresersättning årligen erhåller 3,800 kronor, hvilken ersättning dock är för den nuvarande innehafvaren af embetet personlig, endast gällande för honom under hans tjänstetid, och således kommer att försvinna vid hans afgang. Herr Hörnfeldt har jemväl förekommit mig i den jemförelse han anställde mellan ifrågavarande chefs lön och chefslöerna i andra verk, men jag skall dock bedja att till hvad han i detta hänseende nämnt få lägga, att chefen för Skogsstyrelsen, hvilkens lön reglerades, såsom jag vill minnas, vid 1868 eller 1869 års riksdag, då erhöll 6,000 kronor, och att denne chef, som sedermera fått ett årligt lönetillägg af 1,000 kronor, numera uppbär i löneförmåner 7,000 kronor årligen. Jag vill visserligen icke bestrida, att ju icke chefen för Landtmäteristyrelsen, såsom Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet efter mitt förmenande ganska riktigt framhållet, är chef för en talrik personal; men jag vågar likväl hemställa, om icke chefen för Skogsstyrelsen är chef för en lika talrik personal och har under sin omvärdnad egendom af lika värdefull beskaffenhet som landtmäteridirektören samt jemväl göromål af lika maktpåliggande art som denne.

*Angående
lönereglering
för Landt-
måteri-
styrelsen.
(Forts.)*

Vidare har Herr Hörnfeldt såsom jämförande exempel erinrat om de vid förlidet års riksdag fastställda lönerna för riksbibliotekarien och riksarkivarien. Ja, mine Herrar, det förhåller sig med den saken så, att riksarkivarien erhöll 7,500 kronors lön genom gemensam votering, medan riksbibliotekarien på samma sätt erhöll endast 7,000 kronors lön. Anledningen till bestämmandet af olika lön till dessa båda embetsmän vill jag nu icke vidröra; det var antagligen mera en slump, att den ene fick 500 kronor mer än den andre. Men icke bör man, då man vill åberopa prejudikat, alltid åberopa sådana, som leda till de största utgifterna. Man kan med lika mycket skäl åberopa ett sådant, som leder till en mindre siffra. Och då nyssnämnda båda löner reglerades i fjor genom gemensam votering till och med på samma dag, tror jag att de, som vilja åberopa den lägre siffran såsom prejudikat, äro i lika god rätt, som de, hvilka åberopa den högre. Vidare vill jag erinra om förhållandet med lönen åt Öfverintendens-embetets chef. Han har endast 6,000 kronor i årlig lön. Jag tror följaktligen, att, sedan man granskat dels löneförhållandena i motsvarande embetsverk, dels de löner som nyligen blifvit reglerade, ingen med fog skall kunna förebrå oss att hafva tillvägagått allt för knappt, då vi föreslagit landtmäteridirektörens lön till 7,000 kronor, deraf 5,000 kronor i fast lön och 2,000 kronor i tjenstgöringspenningar.

Nu kan man visserligen anmärka, att, om Landtmäteristyrelsens göromål förökats under senare tiden i högst betydlig grad, äfven löneinkomsterna borde i samma mån förhöjas. Jag är icke i tillfälle att kunna meddela någon aldeles färsk upplysning härom; jag får öppet tillstå, att min tid icke räckt till för anskaffande af uppgifter på de antal mål, som handlagts af Landtmäteristyrelsens olika embets- och tjenstemän; men då denna fråga var före i Kammaren blott för ett par år sedan, och då min tid icke var så knapp, hade jag gjort mig förvissad om antalet och arten af dessa mål, och det befans då, att antalet var i starkt nedgående, såsom Herrarne kunna finna af Kongl. Maj:ts proposition och Stats-Utskottets utlåtande i ämnet från den tiden, under 1870 års riksdag vill jag minnas. Vid samma riksdag var äfven begärd löneförhöjning för landtmäterifiskalen, hvilken begäran då afslogs genom gemensam votering; men sedan samma begäran under nästpåföljande riksdag genom motion af enskild riksdagsman — Herr Åstrand om icke minnet sviker mig — återigen blifvit till Riksdagen framställd, kom frågan ånyo under gemensam votering, och då erhöll också landtmäterifiskalen den lilla löneförhöjning, som blifvit ifrågasatt och hvarigenom hans lön uppbringades till det af mig förut uppgifna beloppet, med dyrtidstillägg 4,200 kronor.

Således finna Herrarne att redan förut gemensam votering egt rum angående dessa löner, och jag fruktar för att, om man håller allt för mycket på att få de siffror som i den Kongl. propositionen blifvit ifrågasatta, resultatet skall blifva, att frågan äfven nu kommer att afgöras genom gemensam votering; men skulle de ifrågavarande tjenstemännen derigenom få någon liten löneförhöjning, så är sådant mig visst icke emot, ehuru jag icke kunnat biträda en dylik i Stats-

*Angående
lönereglering
för Landt-
mäteri-
styrelsen.
(Forts.)*

Utskottet. Jag får dock säga, att, under nuvarande förhållanden och i sammanhang med hvad förut i frågan passerat, reservanterne icke gerna kunnat göra annorlunda än som skett, och hvartill de, såsom mig synes, haft goda skäl.

Jag anhåller på grund häraf om bifall till reservanternes förslag.

Herr Rubenson: Den ledamot af Stats-Utskottet, som näst efter mig hade ordet i frågan, medgaf till stor del rigtigheten af min mening, att man måste i afseende å Landtmäteristyreliens sekreterare taga i betraktande att denne tjänsteman, utom sin egentliga tjänstgöring, äfven är skyldig att vara föredragande i Landtmäteristyreliens. Men såsom motskäl mot detta framhöll denne talare, att han förestälde sig, såsom jag tror hans ord föllo, att nyssnämnde tjänstemans göromål såsom sekreterare voro mindre än andra sekreterares. Det var skada, att talaren icke meddelat de faktiska uppgifter, på hvilka han grundar denna sin mening, åt vice ordföranden i Stats-Utskottet, ty i sådant fall hade denne icke behöft säga att han icke hade reda på, huru göromålen ställt sig i detta embetsverk.

Jag ber vidare att få göra en principiel invändning mot det omtalade, mot mig åberopade motskålet, nemligen att Riksdagen hittills, och som jag tror på goda skäl, vid löneregleringar delat tjänstemännen i vissa bestämda grupper och sökt att så mycket som möjligt inränga dem under dessa grupper. Blott om särskilda viktiga förhållanden dertill gifvit anledning, såsom om t. ex. en tjänsteman har särdeles mycket eller litet att göra i ett embetsverk i jemförelse med hvad förhållandet är med motsvarande tjänsteman i ett annat, har man härvid ansett sig böra frågå ofvannämnda grundsats; och detta tror jag vara riktigt, ty derigenom slipper man, så vidt möjligt är, från ett godtyckligt bestämmande af tjänstemännens löner. När man nu icke med uppgifvande af en enda siffra kan styrka, att ifrågasvarande tjänstemans göromål i hans egenskap af sekreterare äro mindre än förhållandet i allmänhet är för motsvarande tjänst i andra embetsverk, så tror jag man gör rättast att i likhet med löneregleringskomitén genast från början ställa denne tjänsteman i den grad, till hvilken han bör höra, och sedermera efterse, om viktiga omständigheter böra föranleda till höjning eller sänkning af hans lön.

Om jag hörde rätt, åberopade samme talare löneregleringskomiténs utlåtande såsom grund för sitt yrkande i afseende å landtmäterifiskalens löneförmåner. Jag får med anledning häraf anmärka, att komitén i sin helhet, således äfven den ledamot som nu reserverat sig mot Stats-Utskottets utlåtande, ansett att summan af den ifrågasvarande tjänstemannens löneförmåner bör sättas till det belopp, som upptagits i Kongl. Maj:ts proposition. Det går således icke an för reservanterne mot Utskottets förslag, men väl för dem som bestrida reservanternes åsigt, att åberopa sig på löneregleringskomiténs betänkande.

Med Herr Key instämmer jag så till vida i hvad han yttrade, att man icke kan hafva någon absolut rätt att vid sina beräkningar upptaga dyrtidstillägget bland tjänstemännens löneförmåner. Detta medgifver jag mycket gerna. Men då man beviljade detta dyrtids-

tillägg, så var meningen dermed att gifva en öfvergående hjälp intill dess man hunne definitivt reglera lönevilkoren; och ingen föreställde sig väl att, när denna lönereglering en gång skulle ske, icke dyrtidstillägget och mera dertill skulle komma att ingå i lönen. Detta måste anses vara så mycket säkrare, som efter hvad de Herrar, hvilka då voro med vid Riksdagen, torde erinra sig, Kongl. Maj:t ursprungligen föreslog, att detta dyrtidstillägg skulle utgå med 30 procent af lönen, om jag icke minnes orätt, men beloppet af Riksdagen nedsattes till 20 procent. Derigenom blef det ännu tydligare, att meningen var att detta dyrtidstillägg vid den slutliga regleringen skulle komma att medräknas i tjänstemännens löneförmåner. Hvad särskildt beträffar landtmäterifiskalen, är det mycket riktigt, som Herr Key yttrade, att denne tjänsteman för några år sedan, på grund af enskild motionärs framställning och genom gemensam votering, fick löneförhöjning.

Om jag icke missminner mig, voro båda Kamrarne af samma mening vid denna gemensamma votering. Det var nemligen i Första Kammaren, som frågan om förhöjningen först föll, på grund deraf att frågan blifvit väckt genom enskild motion. Andra Kammaren deremot beviljade genast förhöjningen.

Jag tager mig friheten fästa uppmärksamheten på ännu en oegentlighet, som förekom i de båda talarnes anföranden. Herr Hörnfeldt uppdrog en jämförelse mellan de löneförmåner, innehafvarne af ifrågasvarande tjänster nu ega, och de löneförmåner, de skulle få genom regleringen, men medtog dervid, utan att särskildt omtala det, de reglerade lönerna, sådana de äro föreslagna med beräkningen af 2:ne ålderstillägg. Nu är emellertid förhållandet att af ifrågasvarande 3 tjänstemän blott en innehar den ålder i tjänsten, att han genast kan blifva berättigad till 2:ne ålderstillägg vid regleringens tillämpning. De öfrige kunna först från 1880 års början få 2:ne ålderstillägg. Då emellertid ålderstilläggen, såsom beroende af ett visst antal tjänsteår, måste betraktas såsom personliga lönetillägg, torde det icke vara riktigt att vid jämförelse mellan gamla och nya löner taga ålderstilläggen med i räkningen.

Till samma fel som Herr Hörnfeldt gjorde sig Stats-Utskottets vice ordförande skyldig, i den första uppgift han lemnade Kammaren. Men sedan jag begärt ordet och han kom till den andra siffran, upplyste han om att äfven ålderstilläggen voro medtagna i kalkylen. Jag är talaren tacksam för detta berigtigande.

I afseende å vilkoren för åtnjutande af semester, instämmer jag uti reservanternes förslag och anhåller att Kammaren måtte bifalla detsamma.

Herr Berg: Efter Herr Rubensons yttrande har jag icke mycket att tillägga. Jag begärde nemligen ordet just för att, på sätt han nu sjelf gjort, föreslå den modifikation i hans förra yrkande, att i 8:de momentet med afseende å rätt till semester måtte göras ett tillägg, som förklarar att semester får åtnjutas "när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske", hvilket öfverensstämmer med hvad

Angående
löneeglering
för Landt-
mäteris-
styrelsen.
(Forts.)

som med afseende å flera andra embetsverk blifvit af Riksdagen bestämdt.

Då jag emellertid har ordet, anser jag mig i anledning af Herr Keys yrkande böra erinra, att sekreteraren i landtmäteristyrelsen står i nästan samma förhållande som föredragande byrå- eller departementschefer i andra verk. Han är nemligen föredragande i en stor del förekommande ärenden och har derjemte expeditionsskyldighet. Oaktadt dessa särskilda omständigheter erkännas, hafva likväl ej reservanterne velat sätta sekreterarens i landtmäteristyrelsen lön så högt som Kongl. Maj:t föreslagit, emedan såsom Herr Key framhållit, reservanterne önska likställighet i aflöning mellan honom och sekreterare i andra embetsverk. Jag vill dock fästa uppmärksamheten på att likställigheten i aflöningsförmåner mellan sekreterarne i de redan reglerade embetsverken icke är så alldeles fullständig. Så har t. ex. sekreterarne i hofrätterna hvardera 5,800 kronors aflöning, hvaraf 3,800 kronor utgöra lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar. För landtmäterisekreteraren föreslår Stats-Utskottet en aflöning af 5,000 kronor; således mindre än hvad hofrättssekreterarne åtnjuta.

I öfrigt vill det synas mig att, då man i förslaget tillagt både fiskalen och aktuarien i landtmäteristyrelsen ökade göromål, skäl varit för handen att äfven i någon mån höja deras aflöning. Visserligen är sagdt, att äfven reservanterne medgifva en dylik förhöjning. Härvid är dock att märka att nämnde tjänstemän tor att få del af denna förhöjning, skola innehaft sina befattningar i tio år. Frånser man emellertid de ålderstillägg, som först efter tio års tjänstgöring skulle komma i fråga, så blir det, enligt reservanternes förslag, i stället för en förhöjning, en förminskning i nämnde tjänstemäns löneförmåner.

Jag instämmer i det yrkande, Herr Rubenson framställt. Visserligen skulle jag äfven önska bifall till hvad Utskottet i öfrigt föreslagit, men afstår, för att icke splittra meningarne, från något yrkande i den riktningen.

Herr Leijer: Ehuru jag icke ämnat begära ordet i denna fråga, anser jag mig likväl böra fästa uppmärksamheten på en särskild omständighet, hvarvid jag vill betrakta saken i stort och icke ingå i några detaljer. Det ser verkligen ut som man hade för afsigt att rent af uppföra och kasta detta embetsverk öfver bord. Under lång tid har detsamma från olika håll underkastats slitningar; och så vidt jag är riktigt underrättad har den komité, som af Kongl. Maj:t tillsattes för utredande af frågan om karteverken i riket, beslutat föreslå, att det ekonomiska karteverket måtte skiljas från landtmäterikontoret och öfverflyttas till generalstaben. Jag betviflar dock, att en sådan anordning skall lända till framtida fördel för landet. Tvärtom! Ty, så vidt jag varit i tillfälle att erfara, hafva de kartor, som upprättats af andra personer än landtmätare, icke lyckats tillvinna sig något synnerligt förtroende; och min mening är, att de ej heller för framtiden skola kunna mäta sig med de kartor, som utarbetats genom landtmäterikontorets eller ekonomiska kartverkets försorg. Nu är det fråga om att i klump nedsätta lönerna för embets- och tjänstemännen

i landtmäterikontoret. Detta visar enligt mitt förmenande tydligt derhän, att nämnda embetsverk är dömdt till undergång. Det torde dock vara att besinna för Andra Kammaren och särskildt för dess majoritet, att detta embetsverk varit för jordbrukarne af stor nytta och antagligen äfven för framtiden kommer att vara det. Det förvånar mig därför, att man på detta sätt vill behandla sagda embetsverk. Jag vill här icke ingå i någon undersökning om anledningen härtill; utan blott taga fasta på ett yttrande från norrlandsbänken, hvori gjordes en jmförelse mellan riksantikvariern och chefen för landtmäterikontoret. Han lemnade genom denna jmförelse en förhoppning att, när en gång i tiden de bättre kartorna blifva så sällsynta, att de kunna räknas till antiqviteter, chefen för landtmäterikontoret kan ställas i samma kategori som riksantikvariern och på samma gång få bättre aflöningsvilkor.

*Angående
lönereglering
för Landt-
mäteri-
styrelsen.
(Forts.)*

Herr Helander: Jag är rätt ledsen öfver att, sedan vid remissen af den Kongl. propositionen n:o 1 jag redan i detta ämne tagit Kammarens tid ej obetydligt i anspråk, nu åter nödgas yttra mig i samma sak. Denna gång skall jag likväl, såsom jag hoppas, så mycket som möjligt är, spara på tiden.

Jag har varit och är fortfarande öfvertygad derom, att den nuvarande organisationen af landtmäteristyrelsen är högst betydligt mycket bättre, än den föreslagna nya; och då denna senare tillsammans med nya justeringsverket medför en kostnad som, åtminstone i närmaste tiden, så länge den af förändringen uppkomna pensioneringen fortvarar, blir större än som behöfligt vore, så förefaller det mig sannerligen märkvärdigt, att man nödvändigt vill reformera, då väl olägenheter deraf måste uppkomma, men ingen fördel är att vinna. Detta anser jag mig redan hafva visat vid remissen af den nyss nämnda Kongl. propositionen; och skulle jag nu ytterligare hafva inlåtit mig derpå, derest jag icke nyss fatt underrättelse derom, att Första Kammaren redan bifallit Utskottets förslag. Under sådant förhållande tjenar det till intet att härmed upptaga Kammarens tid, då det således synes, som om man endast hade att välja emellan Utskottets och reservanternes förslag, hvilka jag dock begge ogillar.

Då jag under remissdebatten yttrade mig i denna fråga, hade jag icke kännedom om detaljerna af den underdåniga framställning angående löneförbättring för landtmäteristyrelsens tjenstemän, som nämnda styrelse den 10 November 1873, således för föga mer än 4 år sedan afgaf. Det tjenar sannolikt nu till intet att närmare redogöra för innehållet af denna framställning, men den har sin märkvärdighet så till vida, att de deruti föreslagna lönebeloppen nästan alla öfverensstämman med dem jag, utan vetskap om de förra, i min min motion föreslagit. Ingen annan nämnvärd skilnad förekommer mellan dem mer än beträffande chefen, hvars löneförmåner jag föreslagit till 9,000 kronor, eller samma belopp, som landtmäteristyrelsen i sitt underdåniga yttrande öfver komitébetänkandet ansett lämpligt, hvarvid dock är att märka, att styrelsen förordat justeringsverkets skiljande från landtmäteriet, då jag åter ansett att så icke borde

Angående
lönereglering
för Landt-
mäteri-
styrelsen.
(Forts.)

ifrågakomma. Skulle styrelsen för justeringsverket blifva fristående, medger jag gerna att lönebeloppet för landtmäterichefen kunde ned-sättas. Också afser min motion uttryckligen att lönestaten endast borde tillämpas i händelse något nytt justeringsverk icke inrättas.

Oaktadt nu, såsom jag nämnt, det förefaller mig sannolikt, att man endast vid slutliga afgörandet har att välja emellan Utskottets och reservanternes förslag, och det således icke lärer medföra någon önskad verkan om ändringsförslag i vissa detaljer nu framställas, anser jag dock nödigt att så sker, på det att protokollet må utvisa att, då jag nödgats omfatta en annan mening, än den som jag finner vara riktig, jag icke gjort det utan att förut hafva försökt åstadkomma rättelse, åtminstone i afseende å det bland grunderna för organisationen, som är mest påfallande orimligt.

Jag vill derfor å nyo, emot hvad som nederst å pag. 11 i Utskottets utlåtande föreslås, erinra derom, huru viktigt det just nu är att öfveringeniörtjensten *icke* indrages. Äfven om vi nu nödgas inrätta särskild justeringsstyrelse, blir denne tjänsteman behöflig vid ordnandet af denna styrelsens verksamhet. Praktisk vana och färdighet äro, nästan sagdt, här mera att värdera än den vetenskapliga insigten inom verket, ty den förra förvärfvas endast långsamt, under det att den senare kan vid behof ersättas genom att anlita de insigter, som annorstädes finnas. Har man råd att bortkasta den praktiska erfarenheten på detta fält, så har den föregående talaren vidrört en annan verkningskrets för öfveringeniören, nemligen kartearbetenas.

Som den så kallade kartekomitén, af hvilken jag är medlem, ännu icke slutat sitt arbete, så kan det ej vara lämpligt att här vidröra den plan för arbetena, som komitén kan komma att förorda; men då nyssnämnde talare i viss mån redan gjort det, tillåter jag mig nämna, att äfven inom komitén fråga uppstått om öfveringeniörens sysselsättning vid allmänna karteverket, hvaremot intet hinder möter till följd af det Kongl. bref, som jag vid remissen af propositionen n:o 1 uppläste. Synnerligen märkvärdigt vore det väl att, om, såsom jag antager, det befunnas lämpligt att ett år härefter anställa denne tjänsteman vid kartearbetena, nu besluta hans pensionering, för att sedermera tillsätta och aflöna en annan dylik tjänsteman. Icke mindre anmärkningsvärdt förefaller det mig, att nu särskildt besluta indragning af denna, den bäst aflönade, af de tjänster, som skulle indragas, hvarigenom man afskär sig all möjlighet att kunna vidare taga i anspråk hans arbete för den inkomst staten honom bereder, utan att man beslutar detsamma i afseende å de 9 lägre tjänstemän, hvilkas innehafvare, åtminstone enligt den Kongl. propositionen, skulle fortfarande arbeta, hvardera med föga mer än $\frac{1}{3}$ af öfveringeniörens föreslagna pension. Uti en sådan anordning vill jag icke hafva någon del.

Vidare förekommer i afseende å grunderna för organisationen, å pag. 12, bestämmelse derom att aktuariens och ingeniörernes tjänster tillhöra första lönegraden, utan att i det föregående, eller eljest, någon annan än denna *första* lönegrad omförmäles. Då aktuarien skulle aflönas med 500 kronor högre än ingeniören, under det att hans tjänst väl minst är dubbelt besvärligare än ingeniörens, så kan

man väl svårligen annat än förundra sig öfver en sådan bestämmelse. Mig synes det som om i allmänhet vid lönerogleringarne bestämmelsen om indelning i lönegrader — denna inbillade fördel — enkom tillkommit för att snart åter nödgas vidtaga omreglering; något som jag antager, hvad landtmäteriet angår, härefter blir vida behöfligare, än reglering af tjenster och löneförhållanden för det närvarande är.

Emellertid är det icke nog med att, enligt organisationen, omflyttning af blifvande personalen kan ske inom denna "första" lönegrad. Äfven den redan anställda personalen skall underkasta sig möjligheten att omflyttas, så vida tjänstemannen vill komma i åtnjutande af de nya löneförmånerna. Således kan också den högre affönade tvingas att mottaga tjänst med mindre löneförmåner. Allt detta kan jag ej underlåta att till rättelse anmäla. Äfvenledes anser jag, derom jag ock vid föregående tillfälle erinrat, det icke vara riktigt att aktuariens lön och tienstgöringspenningar bestänmas till nära lika belopp, ehuru jag nu icke vill draga detta förhållande under särskild pröfning, då det icke är någon sannolikhet för att ett ändringsförslag i denna del vinner afseende. Jag inskränker mig derföre att återopa mitt mera berörda anförande vid remissen, som utvisar att jag icke finner löneförmånerna i allo vara lämpade efter tjänsternas vikt och besvärlighet.

På grund af hvad jag nu yttrat vill jag påyrka sådan ändring i Utskottets förslag beträffande grunderna för organisationen, pag. 11 och 12, att första, sjette och sjunde punkterna utgår, nemligen: första punkten, som börjar med:

"att öfveringenjören" och slutar med "indragas";
sjette punkten, som börjar med:

"att aktuarien" och slutar med "ingenjör" samt
sjunde punkten, som börjar med

"att enahanda" och slutar med "afföningsstat,,",
hvaremot, i stället för sistnämnda två punkter införes en ny punkt af följande lydelse:

"att aktuarie- och registratorstjensten, äfvensom ingenjörbefattningarne, af styrelsen genom fullmakt tillsätts.

Herr Key: Då en ärad talare på stockholmsbänken hade ordet, uppgaf han, att andra gången frågan om löneförhöjning för landtmäteriskalen var före eller vid 1872 års riksdag, denna förhöjning blef af Andra Kammaren bifallen. När jag hörde detta, vågade jag icke endast lita på mitt minne, utan ville först taga reda på huru härmed sig förhöll; jag fann då, att frågan kom å bane genom Herr Åstrands motion, såsom jag också förut uppgaf. Denna motion atstyrktes af Stats-Utskottet. Första Kammaren biföll *motionen*, men Andra Kammaren biföll *Stats-Utskottets* utlåtande. Sedermera i den gemensamma voteringen inträffade, såsom Herr Rubenson riktigt uppgaf, att löneförhöjningen bifölls med 182 ja mot 115 nej.

Hvad åter landtmäterisekreteraren beträffar, så var han å bane, likasom landtmäteriskalen, året förut eller vid 1871 års riksdag, och den gjorda framställningen om löneförhöjning åt begge desse tjänstemän blef då afslagen. — Kongl. Maj:t hade begärt för sekreteraren

Angående
löneroglering
för Landt-
mäteri-
styrelsen.
(Forts.)

Angående
löne reglering
för Landt-
måteri-
styrelsen.
(Forts.)

500 kronor och för fiskalen 600 kronor förhöjning. Stats-Utskottet utlät sig på följande sätt — dess motivering är icke lång, men den kan tjena till upplysning i frågan. "Hvad först beträffar *landtmäterisekreteraren*, får Utskottet erinra, hurusom landtmäteristyrelsen redan uti underdånigt memorial den 31 Juli 1865 anmält, att fältet för landtmätarnes verksamhet nu vore vida mindre än tillföre och årligen inskränktes, så att för en personal af samma storlek, som den dåvarande, arbete med laga skifte icke återstode för stort mera än 11 år eller till år 1876. Äfven uti ett år 1869 afgifvet underdånigt memorial, hvilket finnes i statsrådsprotokollet öfver civilärenden vid Kongl. Maj:ts till 1870 års riksdag afgifna proposition angående statsverkets tillstånd och behof omförmäldt, har landtmäteristyrelsen å nyo framhållit, att landtmäteriförrättningars antal och vidd under senare åren högst betydligt aftagit. Vid sådant förhållande och då i följd deraf äfven landtmäteritjenstemännens antal måste alltjemt nedgå, synes med allt skäl kunna antagas, att jemväl landtmäterisekreterarens göromål skola fortfarande minska. Någon godtgörelse för den nedläggning i sportelinkost, denne tjenstemau genom göromålens aftagande eller eljest fått vidkännas, synes så mycket mindre af behof eller ens billighet påkallad, som han redan i fast lön uppbär 3,500 R:dr eller samma belopp, som är sekreterarne i rikets kollegier tillagdt — och hemställer Utskottet af detta skäl, "att den för landtmäterisekreteraren föreslagna löneförhöjning icke må af Riksdagen beviljas."

Första Kammaren biföll Kongl. Maj:ts framställning om löneförhöjning och Andra Kammaren biföll Stats-Utskottets afstyrkande utlåtande. I följd deraf egde gemensam votering rum och den utföll så, att löneförhöjningen åt landtmäterisekreteraren afslogs med 193 röster mot 93. Jag yrkar fortfarande bifall till reservationen.

Herr Hörnfeldt: Jag har begärt ordet med anledning af ett yttrande af en talare på stockholmsbänken. Herr Rubenson uttryckte nemligen den önskan att, då, enligt min uppfattning, sekreteraren i landtmäteristyrelsen hade mindre ansträngande göromål än sekreterarne i tull- och generalpoststyrelsen, jag ville uppgifva i hvilka fall landtmäterisekreteraren hade mindre att göra än de två nyssnämnda sekreterarne. Jag ber i sådant hänseende att få hänvisa Herr Rubenson till den å pag. 18 i löne regleringskomiténs betänkande angående landtmäteristyrelsen förekommande tabell, som upptager antalet mål och ärenden, inkomna under åren 1861—1875, hvilka tillhört landtmäterisekreterarens föredragning. Denna tabell utvisar, att dessa i medeltal beräknade utgjorde under 5-årsperioden 1861—1865 ett antal af 1,189, men att de nedgingo under 5-årsperioden 1866—1870 till 946 och under 5-årsperioden 1871—1875 till 799. Här af synes det vara klart, att målen i generallandtmäterikontoret i betydlig mån minskats. Att deremot göromålen i tull- och generalpoststyrelsen ökats tror jag mig icke behöfva ådagalägga hvarken för Herr Rubenson eller någon annan. Det är ett erkänt faktum, att göromålen i dessa båda sistnämnda verk under senare åren betydligt ökats och

komma att än mera ökas. Men göromålen i generallandtmäterikontoret komma, enligt hvad jag tror, fortfarande att minskas.

*Angående
lönereglering
för landt-
mäteri-
styrelsen.
(Forts.)*

Herr Liss Olof Larsson: Jag kan icke underlåta att yttra några ord i denna fråga, ehuru åtskilligt af hvad jag ämnat säga redan blifvit anfördt; men det återstår dock något. Det har uppträdt så många talare i denna fråga, hvilka jag önskar bemöta, att jag icke vet med hvilken jag skall börja; men jag skall börja med Herr Leijer. Han uttalar den åsigten, att löneregleringskomitén och äfven Kongl. Maj:t velat nedsätta landtmäteristyrelsen och så småningom göra detta verk om intet, och han ansåge detta vara orätt, enär verket medförde stor nytta för jordbruket. Härtill har jag icke att svara något annat än att det blir svårt att upprätthålla ett verk i sin förra storhet, der göromålen så småningom nedgått, som här är fallet. Det har visserligen ännu många viktiga göromål kvar, men man kan väl icke derföre bibehålla verket lika stort som på en tid, då det hade dubbelt så mycket att göra mot nu. Det är endast detta enkla faktum som jag ber att få åberopa mot Herr Leijer.

Herr Helander yttrade något om det besynnerliga deri, att såväl komitén som Kongl. Maj:t föreslagit, att öfveringenjören skall försättas på indragningsstat, men icke föreslagit samma åtgärds vidtagande med de lägre tjenstemännen.

Den enkla orsaken dertill är, att enligt instruktionen var öfveringenjörrens åliggande just justeringsväsendet; han hade fullmakt på denna tjänst med dermed förenade göromål, men då Kongl. Maj:t nu föreslagit att justeringsgöromålen skola borttagas från landtmäteristyrelsen, så vet jag icke hvartill tjenstens bibehållande skall tjena, då man åtminstone i det hufvudsakligaste tagit bort göromålen.

Herr Rubenson lärer, inuan jag kommit upp i Kammaren och äfven sedermera, hafva sysselsatt sig med löneregleringskomiténs betänkande och särskildt med sina anmärkningar vändt sig mot mig i min egenskap af ledamot uti denna komité. Det är verkligen mycket kinkigt att kunna ställa sig så, att man icke blir utsatt för anmärkningar och särskildt för mig är detta icke möjligt, så är äfven nu händelsen, ty då jag vidhållit mina inom komitén uttalade åsichter, har man förebrått mig för att jag är för envis och då jag, för att vinna ett resultat, gifvit med mig i någon punkt, dugde icke heller detta, utan då har man sagt att jag bort vara envis.

Jag vill fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att Herr Rubenson icke klandrat mig derföre att jag, ehuru jag i min reservation föreslagit chefens för landtmäteristyrelsens lön till endast 6,400 kronor, likväl icke reserverat mig mot Utskottets förslag, som höjt den till 7,000 kronor, men då jag gaf med mig äfven i afseende å fiskalens lön och förenade mig med reservanterne, som nedsatte densamma med 500 kronor under hvad komitén föreslagit, det har man ansett för ett förskräckligt brott emot de åsichter jag förut haft. I fråga om chefens för landtmäteristyrelsen lön hafva redan förut åtskilliga

*Angående
lönerreglering
för Landt-
mäteris-
styrelsen.
(Forts.)*

talare yttrat sig, hvarföre jag kan helt lätt förbigå, hvad reservanterne i det hänseendet föreslagit.

Det har redan förut blifvit påpekadt, att sista Riksdagen bestämde lönen till chefen för Kongl. Biblioteket att utgå med 6,400 kronor och derföre föreslog jag i min reservation lönen för landtmäteridirektören till enahanda belopp. Jag förfäktade inom Utskottet den åsigten, att man stode på säkrare ståndpunkt, om man bestämde lönen för denne till samma belopp som Riksdagen förut gifvit chefen för ett annat verk, men då jag var ensam om min åsigt, gaf jag med mig, oaktadt herr Rubenson påstår att jag är så envis.

I fråga om lönen för sekreteraren i landtmäteristylelsen har löneregeringskomitén föreslagit att den skulle sättas till samma belopp som för sekreterarne i andra verk, der löneregleringen redan blifvit genomförd. Man har visserligen sagt, att man borde gifva landtmäterisekreteraren högre lön, men jag känner till den der taktiken, ty den leder endast dertill, att man efter någon tid kommer och säger, att, då Riksdagen gifvit mera åt den ena sekreteraren, bör den också gifva lika mycket åt den andra, och för att förekomma något dylikt, har jag ansett nödigt att nedsätta lönen till samma belopp som för andra sekreterare redan är vorde bestämdt.

I fråga om deane tjenstemans göromål, får jag bekänna, att man inom komitén hade svårt att bibehålla denne tjensteman, emedan man nu, sedan arbetet nedgått ända till den grad som fallet varit i landtmäteristylelsen, icke kunde finna tillräckligt med sådana göromål som i vanliga fall tillhöra en sekreterarebefattning.

För att kunna bibehålla denna befattning måste man utom de vanliga sekreteraregöromålen äfven gifva honom sådana smärre göromål som förut verkstälts af amanuenserne i styrelsen och hvilka icke i andra verk besörjas af sekreterarne.

Hvarföre jag för min del ansåg att denna tjenst borde bibehållas, var den omständigheten, hvilken äfven redan förut blifvit påpekadt, att sekreteraren är föredragande, äfvensom att han jemte landtmäterifiskalen kan, vid förfall för chefen, komma att utgöra styrelsen.

I fråga om landtmäterifiskalen, har jag icke inom Utskottet gjort något särskildt yrkande. Jag yrkade icke heller på någon nedsättning i hans lön, men i den slutliga voteringen röstade jag med mina kamrater från denna Kammare, emedan proposition framställdes å hela staten i klump. Uti komitén förfäktade jag länge den åsigten att fiskalen borde sättas i samma lönegrad som aktuarien och ingenjörerne, men då han, jemte sekreteraren, i vissa fall skulle utgöra landtmäteristylelsen, lät jag slutligen den betänkligheten fara och förenade mig med de öfriga komiterade i afseende å hans lön.

Från fiskalen kommer jag till den märkvärdige aktuarie- och registrators-tjensten, och jag får på förband bedja Kammaren om ursäkt i fall jag skulle komma att sysselsätta mig mera med denna tjenst än med alla de öfriga. Jag gör detta, dels emedan chefen för Civildepartementet äfvensom flere andre talare här yttrat sig för högre afföning för denne tjensteman, och dels föranledes jag härtill af den stora vigilans som för denna tjenst bedrifvits inom Kammaren.

Ingen af Kammarens ledamöter lär väl vara okunnig om innehållet af den promemoria, som blifvit utdelad på alla pulpeter och hvilken är författad just af den som innehar denna tjänst. Denne tjänsts innehafvare har dessutom särskildt delat ut samma promemoria till Stats-Utskottets ledamöter, hvarjemte han äfven personligen besökt flera af dem, om icke alla, för att muntligen låta dem få del af åtskilligt annat, som ej kunnat meddelas i den tryckta promemorian, äfvensom han hugnat oss med en tryckt smådeskrift mot styrelsens chef, utgifven i en annans namn, och som i mitt tycke går betydligt utöfver det anständiga. Hela hans beteende i denna sak synes mig vara mycket klandervärdt, i synnerhet som hans åtgärder gått ut på att för Kammarens ledamöter nedsätta sin chef, som icke själf är i tillfälle att kunna försvara sig. Jag har därför icke kunnat låta detta hans sätt att gå till väga oanmärkt passera, i synnerhet som jag anser det i högsta måtto orätt af en underordnad tjänsteman att så bete sig mot sin chef, en man som grånat i statens tjänst och som, hvilka fel han än må ega, nedlagt stora förtjänster mot fäderneslandet genom sin verksamhet.

I alla de eubetsverk, jag i egenskap af ledamot i lönereglerringskomitén lärt känna, har jag till min stora tillfredsställelse funnit ett mycket godt förhållande vara rådande mellan öfverordnade och underordnade, och det var först i landtmäteristyrelsen som jag erfor ett motsatt förhållande. Ty när vi kommo dit, blefvo vi genast mötta med den här märkvärdiga promemorian jemte mycket annat, och detta föranledde komiterade att taga närmare kännedom om förhållandena inom verket och de beskyllningar, som muntligen och skriftligen uttalades, och då får jag säga, att efter denna undersökning befanns promemorian icke vara mycket att lita på. Den tjänsteman, som undertecknat den här utdelade promemorian, har nemligen varit åtalad för försumlighet och fel i tjänsten hos Hofrätten och dömts till ganska ansefliga viten för försumlighet och fel i tjänsten. Det var också vid ett sådant tillfälle, som den ifrågavarande tjänstemannen, nemligen aktuarien, sökte att bevisa huru mycket göromål han hade i tjänsten, och det var då som han kom fram med den der promemorian, som sedan har oupphörligt framlagts af honom. När nämnda åtal var anhängigt hos Svea Hofrätt, ingafs den jemväl dit och utställdes till förklaring med åklagaren, nemligen tjänstförrättande landtmäterifiskalen, hvilken vederlade promemorian i flera punkter, och man fann deraf att densamma innehöll en mycket vanständig bild af det rätta förhållandet. Det ådagalades af åklagaren, att de yttranden tjänstemannen i fråga tillagt landtmäteristyrelsen och deras chef voro stympade bitar, tagna ur sitt sammanhang och i flera afseenden vanständiga. Jag har skaffat mig en vidimerad afskrift af det utlåtande, som landtmäterifiskalen sålunda afgaf öfver promemorian, och, fastän jag icke vill besvara Kammaren med att läsa upp hela innehållet, så vill jag dock läsa själfva slutet af nämnda utlåtande, deruti landtmäterifiskalen, sedan han bemött de flesta punkter, promemorian innehåller, slutligen yttrar: "under sådana omständigheter och då ändamålet med den af aktuarien Belfrage åberopade promemoria

*Angående
lönereglerng
för Landt-
mäteri-
styrelsen.
(Forts.).*

Angående
lönereglering
för Landt-
mäteri-
styrelsen.
(Forts.).

skulle vara att tillåta honom att i de tjänstegöromål, som han fullgjort, söka ursäkt för försummelsen med de öfriga, kan jag, med hänsyn till de förstnämndas beskaffenhet, icke finna annat, än att detta ändamål är ytterligt förfeladt, och mig förefaller den åberopade handlingen blott såsom ett af aktuarien Belfrage sjelf framlagdt fattigdomsbevis i fråga om hans duglighet för den tjänst han innehar i Generallandtmäterikontoret.“ Detta är en officiel handling och därför har jag ansett mig berättigad att åberopa densamma.

Nu säger man vidare, att den i fråga varande tjänstemannen är så öfverhopad med göromål. Man behöfver då blott se på de tabeller, som äro införda i löneregleringskomiténs betänkande, för att se huru mycket uppgiften är stridande mot sanningen. Man finner nemligen i promemorian huruledes han åberopar sig på huru många regalarkartor, som komma in till styrelsen och hvilka ofantliga göromål han har med att registrera dessa. Om man ser på uppgifterna i promemorian, så finner man att der uppgifves antalet af dessa ark till omkring 7,000, men det är många år sedan de uppgingo till detta antal, för 1876 uppgå de endast till 2,461, således till något mer än en tredjedel, således ett det mest talande bevis på huru göromålen förminskats jemväl för aktuarien. Tabellen är tillgänglig för hvar och en af Kammararens ledamöter, och jag behöfver icke sysselsätta mig mycket med densamma.

För öfrigt vill jag påpeka att, enligt hvad jag af offentliga handlingar inhemtat, hafva flera svårigheter uppstått, för att få den ifrågasvarande tjänstemannen att fullgöra de göromål som ålegat honom, och Kongl. Maj:t har mer än en gång fått slita tvisten emellan styrelsen och aktuarien.

År 1872 befanns det t. ex. att i fråga varande tjänsteman skötte sin tjänst så, att han lemnade tjänsterummet, utan att anmäla förhållandet hos styrelsen, så att denna kunde komma i tillfälle att förordna någon annan i hans ställe. Han ålades då af styrelsen att vistas på embetsrummet från klockan 10—2 på dagen; deröfver klagade han hos Kongl. Maj:t, men Kongl. Maj:t förklarade att besvären förtjenade icke något afseende. Så fingo de honom fastläst å embetsrummet under fyra timmar hvarje dag.

Men derunder sysselsatte han sig med göromål, som alldeles icke hörde till tjänsten. Sålunda befanns det, att han esomoftast sysslade med handlingar, som tillhörde andra styrelsens tjänstemäns handläggning, och hvarigenom hans arbeten blefvo eftersatta. Detta hade också till följd, att han af styrelsen förständigades att icke med dylika handlingar taga annau befattning, än som uti verkets instruktion vore föreskrifvet. Vidare upptogs tid af kommissionsgöromål, så att styrelsen omsider nödgades förbjuda honom att befatta sig äfven med sådana. Och att detta förbud var dessmera nödvändigt, torde framgå deraf, att han beträddes med att hafva vid ett tillfälle under sin tjänstledighet, då tjänsten sköttes af en annan, emottagit en ansökning, som bort vara inlemnad före klockan 12 på dagen, samt uti diariet antecknat att så äfven skett, ehuru den icke ingifvits förr än

efter nämnda tid. Men tror man väl att denne man, hvars tjänst nu uppgifves vara så ansträngande, ville afstå från dessa göromål, som icke hörde till tjänsten? Nej, äfven öfver dessa styrelsens beslut besvärade han sig hos Kongl. Maj:t, som dock icke faun skäl att upphäfa detsamma.

Hvad jag nu anført, torde efter mitt förmenande visa, huru det i sjelfva verket förhåller sig med de ansträngande göromål, hvaraf aktuarien uti ifrågavarande embetsverk påstås vara öfverhopad. Nu invänder möjligen någon, att landtmäteristyrelsen uti sitt med anledning af lönerogleringskomiténs förslag i frågan afgifna utlåtande uppgifvit, att aktuarietjänsten under vissa tider på året är ganska ansträngande. Må så vara; men styrelsen har icke vågat påstå, att detta skulle vara händelsen under hela året, utan blott under någon del af året. Jag vill här anföra ett yttrande, som år 1870 afgafs af öfveringeniören med anledning af ifrågavarande tjänstemans då framställda begäran om förökadt biträde vid tjänstens skötande. Öfveringeniören yttrade, att de för aktuarien återstående göromål (d. v. s. sedan de afräknats, som af biträdet bestriddes) måste blifva af ringa betydelse och omfång, att hans företrädare haft flera göromål men mindre lön och biträde, att han städse sysselsatte sig med enskilda kommissioner och annat, som ej tillhörde tjänsten, att han antingen icke egnade någon tid och omsorg åt densamma eller ock illa uppfattade sina skyldigheter. Detta yttrande afgafs år 1870, en tid, då göromålens antal inom landtmäteristyrelsen var betydligt större än nu. Att samma öfveringeniör nu kunnat framkomma med det påstående, att aktuarietjänsten under vissa tider på året är öfveransträngande, detta är något, hvars öfverensstämmelse med ofvan anförda yttrande, jag icke är i stånd att inse. Säkert är emellertid, att Kongl. Maj:t efter de upplysningar, som sålunda lemnades, ansåg den ingifna ansökningen om förökadt tjänstebiträde icke förtjena afseende. Denna fråga, som vi nu afhandla, är således icke ny; den återkommer tvärtom mycket ofta. För öfrigt är jag af den öfvertygelse, att de göromål, som åligger aktuarie i landtmäteristyrelsen, mer än väl kunna skötas af en person. Och för att styrka detta, har jag här i min hand intyg af ett par styrelsens tjänstemän, som på förordnande innehåft ifrågavarande tjänst, och som under edelig förpligtelse uti dessa intyg förklara sin åsigt vara, att med fyra timmars daglig tjänstgöring tjänsten utan svårighet kan bestridas af en person utan biträde. Dessa intyg äro daterade år 1872, således ännu innan göromålens antal inom embetsverket blifvit minskadt till hvad det nu är. För min del kan jag icke finna annat än, att Riksdagen efter inhemtandet af alla de upplysningar i denna fråga, som stå till buds, och efter tagen del af alla de densamma rörande både enskilda och offentliga handlingar, hvartill tillgång finnes, måste afslå en framställning, som går ut på att försätta ifrågavarande tjänsteman i bättre ställning, än den, hvaruti de finna sig, som innehafva motsvarande befattning inom andra embetsverk. Skulle det emellertid lyckas denne tjänsteman att få sin önskan uppfylld, komme detta otvifvelaktigt att innebära en upp-

*Angående
löneroglering
för Landt-
mäteris-
tyrelsen.
(Forts.).*

*Angående
lövreglering
för Landt-
mäteri-
styrelsen.
(Forts.)*

muntran för hans gelikar att försöka "vigilera" sig till förmåner, som ej ligga inom billighetens område, och uti hvilka försök de sannolikt skola kunna påräkna bättre framgång, enär de i verkligheten kunna förebringa mera talaude skäl än de som af denna aktuarie kunna åberopas.

Hvad ingenjörerne beträffar, måste jag anse det för en lycka, att något yrkande icke blifvit framställt om nedsättning i deras af Kongl. Maj:t föreslagna antal, eller två. Ty i annat fall hade det blifvit svårt för mig att visa nödvändigheten af att bibehålla nämnda antal oförminskadt. Komitéen har visserligen föreslagit 2:ne ingenjörer. Men då hade man icke någon tanke på att öfverflytta bestyret med de publika renovationerna på förste landtmätarne, och det är just dessa renovationer, som nu utgöra ingenjörernes hufvudsakligaste sysselsättning. Om nu emellertid dessa göromål skola läggas på förste landtmätarne, då förstår jag icke hvarmed två ingenjörer skola sysselsättas. Orsaken, hvarföre jag detta oaktadt icke inom Utskottet reserverat mig mot bibehållande af båda ingenjörstjänsterna, har uteslutande varit den, att man icke har någon säkerhet för, att samtliga förste landtmätarne skola finnas villige att åtaga sig dessa renovationer emot åtnjutande af den lönetillökning, som af Utskottet föreslagits, och att det derföre är temligen antagligt, att en del af renovationerna fortfarande åtminstone till en tid komma att ombesörjas inom landtmäteristyrelsen, och under sådana omständigheter kan nog båda ingenjörerne behöfva tills vidare bibehållas. Men när en gång de fleste af landtmätarne gått in på den nya lönestaten, kan jag icke föreställa mig att styrelsen skall kunna ifrågasätta att båda ingenjörerne skola bibehållas, utan hoppas jag då att få motse en framställning om indragning af åtminstone den ena af dem.

Jag vill nu icke längre upptaga Kammarrens tid, utan yrkar bifall till reservanternes förslag.

Herr Grefve Sparre: Det kan nog vara möjligt, att den siste ärade talarens, om icke precis så sakrika, åtminstone synnerligen ordrika redogörelse för gnabbet mellan landtmäteristyrelsens tjänstemän för en och annan kunnat vara af intresse, men visst och sant är dock att för opartiska menniskor måste det rent af vara en pina att nödgas sitta och höra på sådant der; och jag vågar till den ärade representanten, som ju i allmänhet visat sig ganska hushållssam med status medel, ställa en bön att han äfven ville visa sig en smula barmhertig mot så väl vår tid och vårt tålmod som äfven mot statskassan, som ju får vidkännas dryga kostnader för tryckningen af allt hvad som här talas.

För att nu återkomma till sjelfva saken, från hvilken vi under en tid af tre fjerdedels timma — jag försäkrar att jag mycket noga sett på klockan — varit aflägsnade för att höra på en beskrifning öfver gnatet emellan de olika tjänstemännen i ett embetsverk, ber jag att i korthet få uttala min uppfattning om den princip, staten bör göra gällande vid aflöningen af olika slags tjänstemän. Jag ber då

att få säga, att staten vid bestämmandet af löner åt sina tjänstemän i främsta rummet bör se till att kunna göra sig försäkrad om att för sina tjänster kunna påräkna dugligt folk.

Vidare att just chefsplatser, och särskildt den som skall utöfva tillsyn öfver underordnade, och, mine Herrar, märkom väl detta, öfver en embetsmannakorps, hvilken i så hög grad erfordrar tillsyn och noggrann kontroll, som herrar landtmätare — ty vi känna dem ju litet hvar och, med all aktning för korpsen för öfrigt, nog *kunna* de missbruka den stora makt, som är lagd dem i händerna, så att det ligger stor vigt uppå att det noga öfvervakas — det är klokt, säger jag, af staten att aflöna den, som skall utöfva denna viktiga kontroll, *så*, att man till platsen kan erhalla en skicklig och duglig karl, som uteslutande egnar sina krafter åt sin tjänst. Men tror ni verkligen, mine Herrar, att en lön af 7,000 kronor i dessa tider innebär någon så synnerlig lockelse för en skicklig, kraftfull, duglig och energisk karl att åtaga sig utöfningen af en besvärlig och ledsam kontroll? Jag för min del tror det icke. Låtom oss till jemförelse taga motsvarande platser inom handel och industri. Tro väl Herrarne, att man får en skicklig disponent för en fabrik, ett sågverk, eller hvilken som helst annan industriel anläggning för 7,000 kronors lön? Nej, sannerligen icke! Icke under 15,000 kronor; åtminstone om man vill hafva en någorlunda skicklig karl är 15,000 kronor den vanliga taxan. Men 7,000 kronor det ger ju en grosshandlare i lön åt sin kassör, ja till och med en verkmästare vid en fabrik har ofta 6,000 à 7,000 kronor. Och då vill man sätta i fråga att 7,000 kronor skall vara tillräckligt för chefen i ett embetsverk, hvilken måste bo i Stockholm, der hyrorna, om Herrarne derom vilja göra sig underrättade, äro till den grad uppdrifna, att en person i hans ställning icke kan för sig och sin familj — derom är jag fullt och fast öfvertygad — få en våning under 2,000 kronor, ty det kostar, äfven om man flyttar ut till malmarne, en våning af 5 eller 6 rum; och mindre kan han omöjligt hafva, då han ju måste ha rum att äta i och ligga i, och väl för sin egen räkning äfven bör kunna pretendera ett särskildt arbetsrum. Återstår sålunda 5,000 kronor, eller icke ens så mycket, att lefva på för honom och hans familj! Tro icke Herrarne att följden af ett dylikt aflöningssystem blir den, att han så fort som möjligt ser sig om efter en annan plats, och, om han är skicklig, får han nog också snart en sådan; på detta sätt går staten förlustig om de bästa och dugligaste, just till dessa chefsplatser.

Jag tror derföre, att det är en ren vinst för staten att så aflöna sina tjänstemän, att de finna sig belåtna på sina platser, och det kunna de omöjligt, om lönerna sättas alltför små och futtiga. Nu vill man visserligen låta för tjänstemannen hägra den förhoppning, att han efter 5 års tjänstgöring skall kunna få ett ålderstillägg på 500 kronor; men ett faktum är dock, att man vill att chefen vid tillträdet skall nöja sig med 7000 kronor. Jag tror dock icke att någon, som känner till lefnadskostnaden i Stockholm, skall kunna begära, att en duglig chef för en dylik aflöning skall vilja egna sina krafter uteslutande åt sin tjänst.

*Angående
löneroglering
för Landt-
mäter-
styrelsen.
(Forts.)*

Angående
lönereglering
för Landt-
måteri-
styrelsen.
(Forts.)

Vilja vi åter förskaffa oss sådana tjänstemän, som skola draga lön af staten för att arbeta för andra ändamål, då må vi sätta lönerna låga; men vilja vi att de skola åt sitt kall egna hela sin tid och — för att begagna ett ordspråk, som alla förstå — riktigt lägga manken till för att uträtta hvad de skola, då skall man aflöna dem så, som de hafva rätt att pretendera. Hvad vidare beträffar landtmäterisekreteraren, af hvilken man nu begär att han tillika skall var föredragande, anser jag att den lön, Kongl. Maj:t för honom föreslagit eller 5,000 kronor, alldeles icke är för hög; enahanda är förhållandet med landtmäterifiskalen och hans lön.

Jag vill icke följa andras exempel och vara mångordig, i synnerhet som jag väl förutser huru denna sak kommer att aflöpa. Visserligen hafva endast tre af Stats-Utskottets ledamöter hittills yttrat sig för densamma, men detta är nog tillräckligt betecknande. Jag har likväl velat uttala min mening till protokollet, då det är otvifvelaktigt, att den lön, som nu blifvit för chefen föreslagen, eller 7,000 kronor, är, såsom Herr Civilministern antydt, en nedsättning af den lön, chefen för landtmäterikontoret hittills haft. Om man nemligen inberäknar hans ersättning för bostad, har hans lön hittills uppgått till mellan 8 och 9,000 kronor. Det är sagdt, att göromålen i landtmäterikontoret numera minskats; just därför har Kongl. Maj:t äfven indragit åtskillige tjänstemän derstädes, såsom till exempel ett par ingenörer. Men om embetsverket behöfves, och man tror sig kunna minska tjänstemännens antal och lägga mera arbete på dem, som äro qvar, må man icke på samma gång nedsätta deras löner.

Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr C. A. Larsson: Den ärade Civilministern åberopade en jämförelse mellan Öfverdirektören vid Kongl. Myntverket och chefen för landtmäterikontoret, samt påstod att den senare borde hafva till och med större lön, emedan han hade 700 tjänstemän att vaka öfver, då den förre icke hade att utöfva tillsyn öfver flere än tre. Man bör dock alltid ihågkomma den principen, att personer, hvilka hafva stora valutor att förvalta eller stor uppbörd om hand, som kan innebära en lockelse för dem att till egen nytta använda något af dessa medel, böra vara så aflönade, att de icke frestas att lägga sig i så beskaffade affärer, som kunna nödga dem att tillgripa hvad sålunda blifvit under deras vård och förvaltning satt. Lemnar man icke denna omständighet ur sigte, ligger den föreställningen ganska nära, att lockelsen att gripa uti en guldkista är större än den, som kan ligga uti att plocka ned några kartluntor från hyllorna, hvilka svärligen kunna realiseras. Ur denna synpunkt torde nämnde båda tjänstemän sålunda icke vara att jämföra med hvarandra.

I afseende på Herr Civilministerns jämförelse mellan lönerna för sekreteraren i landtmäterikontoret och sekreteraren i Justitiekanslers-expeditionen, hvilken senare icke ens behöfver göra så mycket, som att, i likhet med hvad förhållandet är inom Justitieombudsmansexpeditionen, inkomma med någon redogörelse för hvad under årets iopp blifvit inom expeditionen uträttadt, vill jag endast hemställa, huruvida

det kan vara skäl att, derföre att vi gifvit sekreteraren i Justitiekanslersexpeditionen en stor lön, säga att andra motsvarande tjänstemän ovilkorligen skola hafva lika mycket.

Här har vidare blifvit sagdt, att målens antal i landtmäterikontoret är så förfärligt stort. Herr Hörnfeldt har emellertid bevisat, att målen varit i ständigt nedgående och Herr Key har anfört ord ur chefens egen mun, som innehålla, att landtmäteriet blir af allt mindre och mindre betydelse sedan västan all jord numera är skiftad och att landtmätarne i landsorterna nu för tiden knappt hafva bröd, långt mindre sovel, under det dessa herrar i landtmäterikontoret häruppe sitta med vida bättre löner. Hvad målen beträffar, var jag för någon tid sedan under en revision, i hvilken jag deltog, så nyfiken att se hvaruti de bestodo, att jag infordrade diarierna för att i detta afseende vinna någon upplysning. De flesta målen utgjordes t. ex. af från Konungens Befallningshafvande insända markegångstaxor, som af aktuarien till en början inregistrerades och sedermera af sekreteraren föredrogos, hvarefter till protokollet beslutades, på hvilket ställe dessa taxor skulle hafva sin plats. På samma sätt var förhållandet med andra handlingar, som till landtmäterikontoret inkommo; allt behandlades lika högtidligt. Af allt detta blef emellertid en massa små mål, hvilka numera, efter hvad Herr Hörnfeldt upplyst, likväl nedgått till nära hälften mot förut.

Då min vän Liss Olof Larsson tyckes visa någon partiskhet för chefen i detta verk, derföre att denne här icke har någon stämman, ber jag honom förlåta mig, om jag å min sida vill taga parti för den beryktade aktuarien, som icke heller har någon röst här i Kammaren.

Då jag gör detta, ber jag få försäkra honom att den nämnde tjänstemannen icke sökt att vigilera hos mig. Jag har visserligen hans promemoria, men den kunde jag förut, ty om den fick jag kännedom för flera år sedan vid en revision inom verket. Talaren anmärkte, att aktuarien af någon obehörig nyfikenhet tagit del af vissa handlingar inom verket och att det varit af sådan anledning som chefen förständigat aktuarien att lemna handlingarne ifrån sig. Men om aktuarien skall kunna gå allmänheten till handa med råd och upplysningar, är det väl icke för mycket, att han får taga kännedom om innehållet af de handlingar, hvilka det rätteligen tillkommer honom att vårda. Jag minnes nog, huru jag en gång fick i kommission af en utaf mina grannar att skaffa någon upplysning från landtmäteristyrelsen. Jag vände mig först till aktuarien, men han var ständigt sysselsatt med löpande göromål och af honom kunde jag derföre icke påräkna någon synnerlig hjälp. Han befallde vaktmästaren att från hyllorna framplöcka de kartband jag behöfde. Och den vaktmästaren han utträttar, i afseende på hvad landtboerne behöfva veta, lika mycket som alla ingenjörer och amanuenser inom verket tillsammans. Och der denne vaktmästare icke längre kunde hjälpa mig, der var jag nog lycklig vid ett af mina besök att träffa Herr Förste Landtmätaren Helander och han gjorde för mig på ett par dagar mera än hela tjänstepersonalen utträttat åt allmänheten under halfva sin tid. För

*Angående
lönereglering
för Land-
mäteri-
styrelsen.
(Forts.)*

Angående
lönereglering
för Landt-
mäteri-
styrelsen.
(Forts.)

resten är det vaktmästaren som sköter alltihop på sjelfva kontoret, ty några andra tjänstemän, utom aktuarien, får man aldrig se der.

Vidare framdrog vännen Liss, att aktuarien har så mycket enskilda kommissioner och uppdrag att ombesörja. Men hvem har lärt aktuarien sådant om icke den favoriserade chefen. Ty hvem har mer än denne sysselsatt sig med sådant? Jag vill bara fråga det! Han har ändå sin höga lön och ett statsanslag derjemte och det öfverstiger vida hvad aktuarien kan förtjena på en och annan liten kommission. Liss Olof Larsson anmärkte också att aktuarien begärt ett tjänstebitråde för att fullgöra sina åligganden. Det viktigaste bland dessa och som ensamt kräfer en man är att gå det okunniga folket till handa med råd och upplysningar. Och då han af sina löpande göromål är urståndsatt härtill, så vägrar man det oaktadt den hjälp, han så väl kan behöfva. Jag för min del finner det alldeles obilligt att man under dessa tider kommer och vill göra löneförhöjningar för embetsverk, som äro nästan stadda i upplösning. Om man vill göra det för embetsverk, som hafva framtid för sig, må det så vara. Men här känner jag icke igen den aktade komitéledamoten, som frångått sina hittills följda sparsamhetsprinciper och underlåtit att yrka på att draga in hela svärmen af obehöfliga tjänstemän, för att på det sättet bereda löner åt dem som verkligen behöfvas. Jag är icke heller nöjd med reservanternes förslag, ty äfven det går alldeles för högt. Det är visserligen icke så stora summor, hvarom här är fråga, då man jemför dem med budgetens slutsumma 86 millioner kronor, men 11,000 här och 20,000 der göra till slut ett rätt vackert belopp. Och vidare hägrar för mig detta nya embetsverk, som jag beklagar att vi fått på halsen. Under det vi äflas om att taga bort alla gamla och föråldrade embetsverk, kommer man tvärt med nya, t. ex. justeringsstyrelsen, som skall bildas af chef och dennes biträden för justeringsväsendets öfvervakande. Hvad skall en sådan styrelse kunna uträtta i landsorterna, der just de flesta justeringarne förekomma. Jag tror att det är bäst att bibehålla dessa tillfällen till små förtjenster åt de uthungrade landtmätarne, som finnas i landsorterna, så att de få fortfarande utöfva tillsynen öfver justeringsväsendet. Herr Helander bevisade tydligt och klart lämpligheten häraf; och hvad han yttrade anser jag vara mera klokt än hvad alla de andra tillsammans pratat, ty han eger verklig sakkännedom i frågan. Han ansåg det vara rent af orättvist att inrätta detta nya embetsverk, som alldeles icke behöfves. Det är tvärtom mera nödvändigt att skaffa göromål åt de landtmäteritjänstemän, som vi redan hafva. Jag yrkar derföre rent afslag å den föredragna punkten.

Häruti instämde Herr *Lind*.

Herr Rubenson: Till en början må jag medgifva, att jag, såsom vice ordföranden i Stats-Utskottet anmärkte, begick ett misstag i mitt förra anförande, då jag uppgaf att, vid behandlingen af frågan om ett tillfälligt lönetillägg åt fiskalen i generallandtmäterikontoret, det var denna Kammare, som i första hand beviljade det föreslagna tillägget och Första

Kammaren som afslög detsamma. Förhållandet var verkligen alldeles motsatt.

Vidare ber jag att få göra en erinran, icke mot rigtigheten af de utaf Herr Hörnfeldt lemnade sifferuppgifter, utan emot det sätt, hvar på dessa uppgifter användes, och den slutsats, som på dem bygdes. Lika med Herr Carl Anders Larsson får jag säga att nakna siffror i det stora hela bevisa föga eller intet, ty man vet icke huru målen, som under dem finnas gömda, äro beskaffade. Ett nummertal af tio mål kan t. ex. skaffa tjänstemannen mycket mer arbete än ett annat på ett hundra.

Nu har Herr Hörnfeldt lagt medelantalet af de inom ifrågavarande embetsverk under de senaste femårsperioderna af sekreteraren handlagda mål till grund för beräkningen af verkets tjänstemäns göromål, och deraf, att detta medelantal nedgått, dragit den slutsatsen, att detta fallande vore ständigt och jemnt och att i följd deraf alla ärendena så småningom skulle försvinna. Jag tror dock att detta resonnement är origtigt, ty om man ser på siffrorna i detalj, så skall man finna att i fråga om målens antal hoppet nedåt var störst från år 1867 till år 1868, ty då föll antalet från 1,159 till 870. Året derefter visade sig visserligen någon ytterligare nedgång, men under åtskilliga af de följande åren var antalet åter i uppgående. Ser man t. ex. på siffrorna för åren 1871—1875, under hvilken period medeltalet af ärendenas antal var lägst, så visar sig, att de gestalta sig på följande sätt: 788 för år 1871, 800 för år 1872, 768 för år 1873, 794 för år 1874 och 846 för år 1875. Sälunda visar sig en bestämd tendens till stigande under denna period. Det är visserligen sant, att för år 1876 talet var lägre än för 1875, nemligen 764, eller noga räknadt 739, men det är icke omöjligt att det för 1877 åter kommer att stiga efter normen af den föregående 5-årsperioden. Således måste denna gjorda slutledning anses vara förhastad.

Det var skada, att Herr Liss Olof Larsson icke var närvarande, då jag först yttrade mig i denna fråga, ty i sådant fall hade han icke behöft påminna om en sak, som jag just erinrade om, nemligen att han fått uppbära förebråelser af sina kamrater i Stats-Utskottet för det han i allmänhet så envist håller på sin mening. Jag erinrade om detta, men jag tog honom äfven i försvar därför. Jag sade nemligen att detta icke vore att klandra, då han i allmänhet brukade gifva skäl för sin åsigt, äfven om jag icke alltid kunnat gilla dessa skäl. Men å andra sidan kan han icke påräkna mycket beröm för det han gifvit med sig i fråga om chefens aflöning, ty jag tror att detta medgifvande är ganska litet. I komitén föreslog Herr Liss Olof Larsson att chefens aflöning skulle bestämmas till 6,400 kronor, under det han nu, i likhet med de öfrige reservanterne, vill gifva chefen 7,000 kronor. Härvid är dock att märka att till det första af dessa förslag fans ett tillägg, nemligen att chefen efter 5 år skulle få ett ålders-tillägg, med hvilket hans löneförmåner då skulle uppgå till 7,000 kronor, eller samma belopp, som Herr Liss Olof Larsson nu vill medgifva åt chefen genast från början. Hans meningsskiljaktighet i fråga om chefens löneförmåner är således icke så stor som i afseende å

*Angående
lönerreglering
för Landt-
måteri-
styrelsen.
(Forts.)*

Angående
lönerreglering
för Landt-
mäteri-
styrelsen.
(Forta.)

landtmäterifiskalens. Jag vill ock hoppas att han icke vill taga ifrån den senare hvad han nu vill öka på åt den förre och således qvitta dem emellan.

Vidare yttrade Herr Liss Olof Larsson, att man från motsidan begagnade den taktiken att, när man först reglerat lönen för en tjänst, vid hvilken vore mycket att göra, och satt denna lön högt, man sedermera vid reglering af andra embetsverk åberopade denna lön till norm för tjänster inom samma grad, hvars innehafvare hafva litet att göra. Ja, detta kan nog vara möjligt; men å andra sidan tror jag att detta lilla knep begagnas lika bra från motsidan, i det man först nedsätter lönen för en tjänsteman, därför att han har litet att göra, och sedermera lägger denna lön till grund vid bestämmande af lönen för en tjänsteman, som har mycket att göra; och jag undrar om man icke vill begagna denna taktik just i detta speciella fall.

Slutligen ber jag att få inlägga en protest mot det sätt hvarpå denna diskussion blifvit förd. Här bör nemligen icke ifrågakomma annat än diskussion i sak och icke, såsom nu varit fallet, diskussion om person, huruvida en eller annan tjänsteman gjort sig skyldig till försumlighet eller icke. Har en tjänsteman begått fel i tjänsten, så bör han åtalas därför, och jag hoppas äfven att, om skäl dertill förefinnas, detta skall blifva fallet med den af Herr Liss Olof Larsson angifne tjänstemannen; men Kammaren är icke rätt forum för att diskutera och afgöra den saken. Dessutom, om skäl till anmärkningar förefinnas emot den tjänsteman, hvarom här är fråga, så är korrektivet därför mycket lätt och enkelt, nemligen att de två ålderstillägg, hvaraf han skulle kunna komma i åtnjutande, icke tilläggas honom, emedan han icke skött sin tjänst så, som vederbort. Men icke är saken hjälpt derigenom att man sätter lönen för hans efterträdare så lågt, att äfven han, för att kunna skaffa sig inkomst på annat håll, måste sköta tjänsten på samma sätt som, enligt Herr Liss Olof Larssons påstående, den nuvarande innehafvaren skött den.

Herr Aug. Peterson: Om åtskilliga af de herrar från denna Kammare, hvilka tillika äro ledamöter af Stats-Utskottet, i sådan egenkap sökt åstadkomma en nedprutning på ifrågasatta löneförmåner inom de embetsverk, der någon synnerligen sträng tjänstgöring icke förekommer, så har vanligen uppstått så mycket larm och så mycket pläderande om denna tjänstgörings vigt och betydelse, att de åskade lönerna till slut blifvit beviljade. Kommer så i ordningen frågan om regleringen af ett annat, med det förre likställigt verk, så talar man ej längre om de göromål, som der förekomma, utan man tager blott hänsyn till att åstadkomma likställighet i löneförmåner inom dessa verk.

Beträffande det embetsverk, hvarom nu är fråga, så har, enligt min åsigt, Herr Liss Olof Larsson i sin egenkap af ledamot af löne-regleringskomitén, så fullkomligt ådagalagt, att tjänstemännen derstädes icke kunna anses vara berättigade till högre aflöning, än den föreslagna, att man icke kan undertrycka sin förvåning deröfver, att en så lång diskussion behöft utspinnas om en fråga, derom det varit så lätt att hos sig stadga en riktig öfvertygelse.

För min del yrkar jag bifall till reservanternes förslag, hvarå jag tillåter mig att hos Herr Talmannen anhålla om proposition.

Herr Jöns Persson: En föregående talare, Herr Greffe Sparre, hvilken eljest brukar taga tjänstemännen i försvar, har emot våra landtmätare utkastat insinuationer, emot hvilka jag ber att få inlägga en gensaga. Ehuru jag för min del icke anser dem förtjena det skarpa kländer, som öfver dem uttalats, och ehuru jag icke heller har förmågan att taga dem i försvar, så tror jag mig dock kunna uttala den åsigten, att det icke är så farligt med de missbruk, hvartill de skulle hafva gjort eller göra sig skyldiga.

Då emellertid ostridigt är, att desse tjänstemäns göromål äro i ständigt aftagande, och således anledning icke förekommer att anse reservanternes förslag afvita, så vill jag för min del till nämnda förslag påyrka bifall.

Herr Liss Olof Larsson: Af Herr Rubenson har blifvit anmärkt att jag onödigtvis upptagit Kammarrens tid genom att tala om person i stället för att hålla mig till saken. Häremot vill jag erinra att jag åberopade officiella handlingar för att styrka min uppgift derom att aktuarie- och registratorstjensten kunde skötas af en person, och att, när jag derföre äfven omnämnde personen, detta endast skedde af den anledningen att han var innehafvare af tjensten. Denna förebräelse hade varit befogad, om jag endast åberopat min egen åsigt i stället för, såsom nu skett, officiella handlingar, och dessa icke emot personen utan i fråga om tjensten.

Herr Carl Anders Larsson påstod sig vilja afslå allt sammans, emedan erfarenheten visat att hela verket kunde skötas af en enda vaktmästare. Jag ber dock att få erinra Herr Carl Anders Larsson derom, att den vaktmästare, på hvilken han syftade, är uteslutande sysselessatt hos aktuarien, och att, då det äfven finnas andre tjänstemän inom verket samt desse äfven hafva något att göra, så lär väl icke denne vaktmästare, som endast är till disposition för en enda tjänsteman, kunna sköta alla göromålen. För öfrigt anser jag onödigt bemöta hvad han yttrade dels om vaktmästaren, dels om annat hvarmed han helt visst icke menat så allvarsamt.

Egentliga anledningen, hvarför jag begärde ordet, var emellertid ett annat yttrande af sistnämnde talare. Han sade nemligen, att, om man bifölle Utskottets förslag, så skulle deraf följa att landtmätarne i landsorten icke kunde blifva justerare. Med anledning häraf ber jag att få påpeka det hvarken komiterades förslag eller Kongl. Maj:ts proposition ger någon antydning om att icke hädanefter som hittills landtmätarne kunna blifva justerare både i landsorten och äfven i Stockholm.

Jag skall icke vidare upptaga Kammarrens tid. Jag ber blott att med ett par ord få vända mig emot Herr Greffe Sparre, som bad att för framtiden slippa höra ett så långt anförande som mitt föregående, då det, såsom han påstod, endast vore ordrikt och icke innehölle något i sak. Jag hade allra minst väntat denna anmärkning från Herr

*Angående
lönereglering
för Landt-
mäteri-
styrelsen.
(Forts.)*

Grefven, som väl i hög grad öfverträffar mig i det fallet. När han sade att mitt anförande icke var sakrikt, så tyckte han naturligtvis att hans eget var så mycket sakrikare, eftersom han talade om att chefen behöfde kök, sängkammare, säng och dylikt. Jag frågar dock om det icke då är bättre att, såsom jag gjort, röra sig med officiella handlingar, men det tycker naturligtvis icke Herr Grefven, som helst rör sig med sanningar af honom uppgjorda på fri hand. Om jag icke följer honom på den banan, så hoppas jag att Kammaren icke har något deremot, ty säkert hafva vi mer än en gång fått nog af hans frihandsteckningar, och minst vill jag göra honom äran stridig.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och propositioner blifvit gifna i öfverensstämmelse med de yrkanden, som förekommit, biföll Kammaren Utskottets hemställan med den förändring, som af Herr Key m. fl. påyrkats i den af dem vid utlåtandet i denna del fogade reservationen.

Mom. b).

*Angående
förste
landtmätarnes
aflöning.*

I anledning af Kongl. Maj:ts framställning derom, att aflöningen för förste landtmätarne i riket måtte, med föreslagna vilkor och förbehåll, bestämmas att från och med år 1879 utgå med lön 1,500 kronor, tienstgöringspenningar 1,000 kronor jemte ålderstillägg af 500 kronor, att lönen tilläggas, hade Utskottet tillstyrkt: att aflöningen för förste landtmätarne i riket måtte, med föreslagna vilkor och förbehåll, bestämmas att från och med år 1879 utgå med lön 1,500 kronor, tienstgöringspenningar 700 kronor jemte ålderstillägg af 400 kronor, att efter tio år lönen tilläggas.

Rörande denna hemställan yttrade

Herr Helander: Äfven i denna punkt nödgas jag uttala min åsigt, då det ser ut som om ingen annan nu ville yttra sig. Jag kan visserligen ej annat än gilla, att den så kallade renovationsgranskningen öfvertages af förste landtmätarne, hvilka sålunda blifva i tillfälle att jemföra renovationen med conceptakten; men det är skada, att ingen utredning föreligger angående det omfång man åt denna granskning vill lemna, så att man kunde bedöma detta arbetes besvärlighet i förhållande till den ersättning man vill bestå. Tiden har icke medgifvit mig någon forskning om den tillökning i arbete, som renovationsgranskningen kunde för förste landtmätarne medföra under förutsättning af vissa antaganden i afseende å verkställigheten, och jag kan därför icke med någon säkerhet yttra mig om den åtgående tiden, men föreställer mig att väl åtminstone tre veckor af året i medeltal erfordras för hvarje förste landtmätare; naturligtvis vida mindre i de södra länen, men också mera i de norra.

Det kan nu vara af intresse att tillse huru Utskottet vill ersätta detta arbete. Jag kan dervid icke taga hänsyn till ålderstillägget, ty det är ju ingenstädes meningen att detta skall utgå för för ökad

arbete. För öfrigt är beloppet af detta föreslaget till endast fyra hundra kronor, att tillkomma förste landtmätare, som innehaft sin tjänst i 10 år, under det att ingenjör i Generallandtmäterikontoret efter lika lång tjänstetid får 1,000 kronor, som han kan innehafva i öfver 30 års tid, intilldess han blir pensionsmessig, då åter förste landtmätare, som ofta får sådan tjänst vid en ålder af öfver 50 år, således endast under några få år, om ens någonsin, kommer att få ålderstillägg. Icke heller kan jag härvid taga dyrtidstillägget i beräkning, ty detta har ju hittills erhållits utan vilkor af tillökning i arbete, såsom en ringa förbättring i följd af prisstegringen å lefnadsförmödenheter. Också säger, ganska riktigt, Utskottet sig böra taga till utgångspunkt för löneregleringen den gamla lönen 1,800 kronor plus dyrtidstillägget 360, således tillsammans 2,160. Detta belopp höjer Utskottet nu till 2,200, hvarigenom alltså förbättringen uppgår till 40 kronor, något som Utskottet väl erkänner vara litet, men förmodligen dock välment och gifvet af godt hjerta. Detta sammanlagda belopp 2,200, fördelar nu Utskottet i lön 1,500 och tjänstgöringspenningar 700, hvarigenom, och emedan lönen nu redan är 1,800, fördelen af 40 kronors högre inkomst skulle medföra förökadt arbete och en nedsättning i beloppet af den verkliga lönen med 300, -- men om dyrtidstillägget medräknas -- med 660 kronor. Jag skall icke tillåta mig tolka de känslor, med hvilka de ifrågavarande tjänstemännen skola mottaga underrättelsen om hvad som jag förmodar här blifva Riksdagens beslut, helst jag ingalunda är dessa tjänstemäns målsman; men jag anser mig böra upplysa, att vid den tid det nya förhållandet kommer att tillämpas -- eller år 1879 -- två af dessa tjänstemän äro 75 år gamla, en 69, och åtskilliga andra äfven några och 60 år. Alla åtnjuta allmän aktning för skicklighet och redbarhet. Om ock jag får antaga, att tillfälle till annan inkomst af tjänsten för dessa skicklige män icke saknats, så bör man dock ihågkomma, att i deras kraftigare ålder den då gällande ytterst låga taxan icke lemnade tillfälle till någon besparing, ja icke ens till en torftig bergning, samt att deras nuvarande höga ålder gör det för flera bland dem omöjligt att i någon väsentlig mån skaffa sig tillökning i inkomst utöfver lönen. Det förtjenar ock ihågkommas att, då på förste landtmätarne öfverflyttas renovationsgranskningen -- detta för ingenjörerne nu väsentliga åliggande -- hvarigenom möjlighet beredes att indraga en ingenjörstjänst, och statsverket alltså besparas en utgift af 3,000 à 4,000 kronor, detta granskningsarbete genom öfverflyttningen erhålles för 40 kronor till hvarje förste landtmätare, eller inalles för endast 960 kronors utgift.

Detta allt har jag ansett mig vara pligtig att till protokollet uttala, afsägende mig lust och vilja till vidare yttrande i frågan. Dock hemställer jag, huruvida icke någon Kammararens ledamot skulle finna saken förtjena att tagas i närmare öfvervägande af Utskottet, och frågan således böra till Utskottet återförvisas.

Herr Key: Jag skulle kanske kunna inskränka mig till att blott yrka bifall till Utskottets hemställan i denna punkt, då det förslag,

*Angående
förste
landtmätarnes
aflöning.
(Forts.)*

Angående
förste
landtmätarnes
aflöning.
(Forts.)

hvarmed Utskottet här framkommit, biträddes af begge Kamrarnes ledamöter inom detsamma. Emellertid, då jag nu anhåller om bifall till punkten torde, enär Utskottet nog blifver klandradt, det tillåtas mig att tillägga några få ord. Förste landtmätarnes lön utgår för närvarande med 1,800 kronor jemte 360 kronor såsom dyrtidstillägg. Detta tillsammanlagdt utgör en löneförmån af 2,160 kronor. Men, såsom jag förut yttrat, kan ett så tillfälligt anslag, som ett dyrtidstillägg, icke rimligtvis räknas såsom en verklig lön, utan denna är i sjelfva verket endast 1,800 kronor. Enligt det nu föreliggande förslaget skulle ifrågavarande tjänstemäns löneförmåner komma att bestå utaf 1,500 kronor i fast lön, 700 kronor i tjänstgöringspenningar och 400 kronor i ålderstillägg, således tillsammanräknadt 2,600 kronor. Med de tillfällena till biförtjenster, som stå förste landtmätaren till buds, och med hans, i allt fall, föga ansträngande tjänsteåligganden, tror jag att den föreslagna lönen är fullt tillräcklig. Jag anhåller om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Clairfelt: Då, såsom jag hört uppgifvas, Första Kammaren redan bifallit Kongl. Maj:ts proposition, lär väl den af Herr Helander påyrkade återremissen icke blifva af något gagn, då den endast kan föranleda en hemställan till Kammaren att fatta beslut i frågan. Då en förhöjning af endast 40 kronor uti förste landtmätarnes löner är alldeles för ringa, i synnerhet då man tager i betraktande, att deras göromål blifvit ökade, och då det visserligen är en sanning hvad som Utskottets vice ordförande yttrade, att ett dyrtidstillägg icke är detsamma som fast lön, men beviljandet af ett dylikt lönetillägg dock alltid måste betraktas såsom ett erkännande af Riksdagen, att den förutvarande lönen är för ringa, ber jag få yrka, att Kammaren, med underkännande af hvad Utskottet föreslagit, måtte bifalla Kongl. Maj:ts i ämnet framställda proposition.

Herr Helander: Vid det af Herr Clairfelt upplysta förhållande, att Första Kammaren redan bifallit ifrågavarande punkt, finner jag naturligtvis att återremiss icke bör ifrågakomma; och har jag mot samme talares yrkande ingenting att erinra.

Herr Abr. Rundbäck: Väl vet jag af erfarenhet att föga afseende inom denna Kammare fästes vid ett yrkande att utöfver det anslag Stats-Utskottet föreslagit, öka lönerna för tjänstemän, men jag finner mig dock manad att vid detta tillfälle yttra några ord. Det är i år jemnt tjugu år sedan förste landtmätarne fingo sin lön bestämd till 1,800 kronor. I följd af de stegrade lefnadskostnaderna befunnos dessa löner sedermera småningom vara för ringa. Landtmätarne ingingo därför till Kongl. Maj:t i början af 1860-talet med en anhållan om förhöjning af lönen, och Kongl. Maj:t föreslog år 1873 en förhöjning af 700 kronor. Detta förslag vann dock icke Riksdagens bifall, utan Riksdagen anvisade ett dyrtidstillägg af 20 procent. Lönen steg sålunda till 2,160 kronor. Nu har man återigen begärt en löneförhöjning för landtmätarne, och det är fråga om en definitiv lönereglering

för all framtid. Löneregleringskomitén har icke upptagit denna fråga, emedan densamma, enligt sin instruktion, endast behandlar frågor rörande de centrala embetsverken. Hade frågan kommit till denna komité, är jag förvissad om att landtmätarne skulle blifvit mera gynnsamt behandlade. Statskontoret har afgifvit förslag om, huru stor landtmätarnes lön bör vara, och föreslagit sjelfva lönen till 1,500 kronor och tjänstgöringspenningarne till 1,000 med 500 kronor i ålders-tillägg efter fem år. Detta förslag har Kongl. Maj:t nu framlagt, men med den förändring, att ålderstillägget först efter tio år skulle utgå. Nu har Stats-Utskottet prutat än mera härfpå, i det detsamma föreslagit 1,500 kronor i lön och således i stället för att i enlighet med den förut bestämda fasta lönen bestämma den till 1,800 kronor eller i enlighet med 1873 års Riksdag till 2,160 kronor, har Utskottet nedsatt den med 300 kronor, eller i sin helhet med 660 kronor. Vidare har Utskottet minskat tjänstgöringspenningarne från 1,000 kronor till 700 kronor och visserligen ingått på Kongl. Maj:ts förslag angående ålderstillägg efter tio år, men nedsatt detta med 100 kronor. Då jag ser, huru man således naggat litet här och litet der och till och med på ålderstilläggen borttagit 100 kronor, hvilket för alla 24 löntagarne gör 2,400 kronor, så erinrar jag mig, hvad en person, som förr satt här bredvid mig, många gånger yttrade i Kammaren, nemligen att då det gäller de små, vill man gerna spara. Och sannerligen gäller det icke här de små; ty det är icke någon öfverdrifvet stor lön Kongl. Maj:t för desse tjänstemän föreslagit. Och, mine Herrar, hvad blifver följdén af denna reglering? Jo, en bestämd löneminskning för dem. De skulle visserligen på papperet få 40 kronor mera än förut under de första 10 åren; men man måste besinna, att de äro nära pensionsåldern, då de skulle erhålla ålderstillägget, och då de hittills pensionerats efter 1,800 kronors lön — jag vet icke om dyrtidstillägget toges med i beräkning vid bestämmandet af pensionens belopp — skulle de hädaneftir pensioneras endast efter 1,500 kronors lön. Förut hafva förste landtmätarne kunnat genom enskild öfverenskomelse med något mindre belopp aflöna sina vikarier vid de tillfällen, då de ej sjelfva kunnat sköta sin tjenst. Numera skola de blifva skyldige att lemna dem en ersättning, beräknad efter 1,000 kronor för år. Ännu en annan sak är härvidlag att taga i betraktande, nemligen att i slutet af 1860-talet — jag minnes icke precis året — en ny taxa utfärdades för landtmätarne, enligt hvilken förste landtmätarnes arfvoden för de förrättningar, de för statens räkning borde utföra, nedsattes med $\frac{1}{4}$ -del. Äfven detta innebar en minskning i deras inkomster; och då jag nu ser, huru man, på samma gång man vill minska deras löner, ökar deras tjänstgöringsskyldighet i betydlig mån, kan jag icke annat än finna saken för dem högst betänkelig. Dessutom hafva vi indragit 2:dra landtmätaretjensterna. Det är klart, att, så länge desse tjänstemän funnos, förste landtmätarne icke hade så mycket att göra. Men nu skola de utan någon löneförhöjning belastas med äfven de göromål, som förut tillhörde 2:dra landtmätarne. Vidare föreslås, bland annat, att förste landtmätaren skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jemkning i åligganden,

Angående
förste
landtmätarnes
aflöning.
(Forts.)

Angående
förste
landtmätarnes
öflöning.
(Forts.)

som kan varda stadgad. I stället för att de hittills åtminstone vetat, hvilka deras åligganden varit, skulle de nu blifva stälde på så lösa linor, att de icke ens skulle veta, hvad de hafva att göra; de skulle blifva underkastade hvilken tjenstgöringsskyldighet som helst. Vidare heter det, att med förste landtmätaretjänst icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat, eller annan tjänstbefattning, med mindre den finnes icke vara hinderlig för tjenstgöringen. För 40 kronor om året få de således afsäga sig alla biförtjänster, de hittills kunnat hafva. Men då de omöjliga kunna lefva på den lön af 2,200 kronor som Stats-Utskottet för dem föreslagit, måste de hafva biförtjänster. Huru skola de numera kunna få sådana?! Ytterligare heter det, att de skola öfvertaga den granskning af renoverade kartor och handlingar, som hittills tillhört Generallandtmäterikontoret. Jag vet visserligen icke, hvad detta kan innebära för ökad börda för dem, men att det verkligen är en ökad börda, måste väl Herrarne medgifva. Än ytterligare heter det, att de skola, derest så lämpligt finnes, biträda hushållningssällskapen med insamlande af jordbruksstatistiska uppgifter. Mine Herrar, de kunna komma att få sitta månader med detta och ändå icke få någon ersättning därför! Och all denna ökade tjenstgöring få de sig ålagd för 40 kronor om året! Men, säger man, de erhålla ytterligare 400 kronor efter 10 års tjenstgöring. Ja, efter *tio år*. Då de således en gång komma i åtnjutande af detta ålderstillägg äro de mellan 50 och 60 år gamla, d. v. s. nära pensionsmessiga. Sannerligen tycker jag icke, att man behandlat desse tjänstemän så illa, att mitt samvete tvungit mig att yttra detta; och jag förenar mig därför på det lifligaste med dem, som yrkat bifall till Kongl. Maj:ts förslag. Jag hoppas dessutom, att de ledamöter af Regeringen, som nu äro här närvarande, äfven skola begagna tillfället att taga Kongl. Maj:ts förslag i ämnet i försvar.

Herr Lyttkens: Det var den siste talarens många egendomliga uppgifter i afseende på förste landtmätarnes löner och tjenstgöringsskyldighet, som föranledde mig att begära ordet i denna fråga.

Han yttrade, bland annat, att förste landmätaren, enligt Utskottets förslag skulle få mindre lön och mindre inkomster än förut; men han glömde att dervid nämna, det landtmäteritaxan, som af Kongl. Maj:t ensam bestämmes, för några år sedan höjdes med 25 procent, samt att förste landmätarne, som hafva tjenstgöringsskyldighet endast den första och sista dagen i hvarje månad, hafva mycket god tid att sysselsätta sig med euskilda förrättningar på hvilka de fått 25 procent förhöjning under senare tiden. Bland annat framstälde samme talare den vilsedande uppgiften att desse tjänstemäns pension, enligt Utskottets förslag, komme att, beräknad efter nuvarande lön 1,800 kr., nedgå i öfverensstämmelse med det af Utskottet föreslagna lönebeloppet, eller efter 1,500 kr., men den ärade talaren glömde dervid säga, att enligt samma förslag antagligen inga tjänstemän blifva pensionsberättigade förrän de tjenstgjort i 10 år och således äfven fått ålderstillägg, hvilket i detta fall uppgår till 400 kr., till följd hvaraf förste landtmätarnes pension, enligt Utskottets förslag, kommer att

beräknas efter 1,900 kronor och icke efter 1,500 kronors lön, såsom han uppgaf.

Vidare sade en annan talare, att det vanligen är först vid en ganska hög ålder som förste landtmätarne uppnå denna grad, samt att de följaktligen först vid en långt framskriden ålder kunna få ålders-tillägg, hvaraf följden blir att, då denna ålder af många utaf dem icke uppnås, de icke heller komma i åtnjutande af åldersstillägget. Härvid är dock att märka, att de endast såsom förste landtmätare hafva rätt till pension, hvilken rättighet ej tillkommer öfrige landtmätare, som ej hafva lön på stat. — Samme talare uppgaf äfven, att desse tjänstemän genom Utskottets förslag skulle fått sig ålagd skyldighet att biträda hushållningssällskapen och att derigenom deras göromål betydligt ökats. Härvid är att märka att denna skyldighet blott tillkommer dem, då så lämpligt kan finnas, samt att de för sitt derigenom ökade arbete få uppbära särskild betalning af hushållningssällskapen.

Mot Utskottets förslag har vidare blifvit anmärkt, att enligt det-samma skulle förste landtmätarne blifva bundne vid sina löner och icke derutöfver kunna skaffa sig några biförtjenster. Såsom skäl för denna åsigt åberopades det i den Kongl. propositionen förekommande villkor för denna löneroglering, "att med förste landtmätaretjänst icke måtte förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat, eller annan tjänstebefattning med mindre den funnes icke vara hinderlig för tjänstgöringen". Under alla omständigheter äro förste landtmätarne oförhindrade att mottaga landtmäteriförrättningar och andra biförtjenster, som icke äro hinderliga för deras egentliga tjänstgörings-skyldighet, och denna tjänstgöringsskyldighet är, såsom redan är nämndt, så obetydlig, att den lär knappt hindra förste landtmätarne att åtaga sig hvilket extra arbete, som honom kan erbjudas eller stå att erhålla. Till följd häraf finner man lätt att den nyssnämnda uppgiften icke håller streck.

På grund af dessa skäl yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Chefen för Kongl. Civildepartementet Herr Statsrådet Thyselius: Jag hade trott att de framställningar om anslagsförhöjningar, som under denna hufvudtitel blifvit gjorda, varit med den moderation af-fattade, att man kunnat hysa den förhoppning att dessa framställningar skulle vinna bifall. Vid det nyss föredragna momentet af den föreliggande punkten har jag dock kommit i erfarenhet deraf att Kam-marens mening varit en annan. Men då af hvad hittills yttrats i det nu föredragna mom. b) jag torde hafva någon förhoppning om fram-gång af Kongl. Maj:ts proposition i denna del, så anser jag mig icke af utgången af det föregående momentet böra afstå från att fortfa-rande underställa den nu föreliggande frågan Kammarens välvilliga bestämmande.

Herr Hörnfeldt: Så väl på afdelningen som inom Utskottet *in pleno* var man mycket villrådig, om man icke hade fullt fog att afslå Kongl. Maj:ts proposition i denna del, och detta af den enkla omstän-

Angående
förste
landtmätarnes
aflöning.
(Forts.)

Angående
förste
landtmätarnes
aflöning.
(Forts.)

digheten att man i allmänhet, då fråga är om reglering af tjänstemännens löner, i första rummet tager hänsyn till mängden af deras tjänsteåligganden. Om man nu tager i betraktande, hvilka göromål som åligga förste landtmätarne, skall man finna att dessa äro så obetydliga, att jag tror mig utan öfverdrift kunna påstå, att det icke finnes någon annan tjänstemannacorps i vårt land, som har så litet att göra som denna. Vid sådant förhållande kan man verkligen blifva frestad att anse Utskottet hafva handlat rätt i denna fråga.

En ärad talare på smålandsbänken tycktes i likhet med Herr Helander utgå från den åsigten, att förste landtmätarnes löner nu skulle genom bifall till Utskottets förslag komma att minskas. Denna missuppfattning har redan blifvit besvarad af Herr Lyttkens, hvilken fästade uppmärksamheten på att förste landtmätarnes löneförmåner genom Utskottets förslag omöjlig kunde blifva mindre än för närvarande, alldenstund enligt samma förslag dels ålderstillägg komma att tilläggas lönen, samt dels ock följaktligen pensionsbeloppet efter 10 års tjänstgöring kommer att utgå med 1,900 kronor i stället för, såsom nu är fallet, med endast 1,800 kronor.

Då nu Första Kammaren redan bifallit Utskottets förslag, tror jag att, derest man önskar nu reglera denna fråga, man med allt skäl kan nöja sig med den löneförhöjning Utskottet föreslagit för förste landtmätarne; ty med fästadt afseende på desse tjänstemäns ringa tjänstgöringsskyldighet, kan man ej skäligen fordra att de skola komma i åtnjutande af högre lön än Utskottet föreslagit.

Jag vågar på grund häraf yrka bifall till Utskottets förslag.

Öfverläggningen var slutad. Enligt de yrkanden, som under densamma blifvit framställda, gaf Herr Talmannen propositioner såväl på bifall till Utskottets hemställan som ock på afslag derå och bifall i stället till Kongl. Maj:ts i ämnet afgifna proposition; och fann Herr Talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra meningen. Som votering likväl begärdes, blef en omröstningsproposition af följande lydelse uppsatt, justerad och anslagen:

“Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 6:te punkten mom. b) af utlåtandet N:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit Kongl. Maj:ts proposition i ämnet.

Voteringen företogs och visade 93 ja mot 48 nej; i följd hvaraf Kammaren beslutit enligt japropositionen.

Uti *mom. c)* var af Utskottet föreslaget:

att för tillämpning af den nya aflöningsstaten för Landtmäteristyrelsen äfvensom för beredande af tillgång till de för förste landtmätarne föreslagna löner och tjenstgöringspenningar, Riksdagen måtte höja ordinarie anslaget "landtmäteristaten" från 98,200 kronor till 109,300 kronor, eller med 11,100 kronor.

Mot denna hemställan hade samma ledamöter af Utskottet, hvilka reserverat sig i fråga om *mom. a)*, äfvenledes anmält reservation under yrkande, att, i händelse lönerna för Landtmäteristyrelsens chef, sekreteraren, fiskalen och aktuarien blefve bestämda till de af bemälda reservanter föreslagna belopp, i följd deraf förhöjningen i anslaget till "landtmäteristaten" måtte inskränkas till 9,100 kronor och således detta anslag höjas från 98,200 kronor till 107,300 kronor.

Efter uppläsning af Utskottets förslag anförde

Herr Key: I öfverensstämmelse med de beslut, Kammaren fattat i de båda föregående momenten af den föredragna punkten, torde med afseende å beloppet af det ordinarie anslaget till landtmäteristaten de förändringar här böra vidtagas, hvilka påpekas i reservanterne förslag å pag 45. Jag tager mig därför friheten framställa yrkande om proposition å sistnämnda förslag i den del, hvarom här är fråga.

Hvad Herr Key sålunda föreslagit, blef af Kammaren bifallet.

Mom. d).

Om öfverinseendet öfver justeringsväsendet.

Utskottet hade i detta moment utlätit sig öfver Kongl. Maj:ts framställning om inrättande af en justeringsstyrelse, för hvilken Kongl. Maj:t med framläggande af förslag till aflöningsstat för samma styrelse, äskat ett ordinarie anslag till belopp af 9,300 kronor; och hade Utskottet på anförda skäl hemställt:

att Riksdagen måtte på extra stat för år 1879 anvisa och ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett belopp af 9,300 kronor, att användas till arfvoden under samma år till erforderlig personal för utöfvande af öfverinseendet öfver justeringsväsendet i riket; börande den inkomst af lösen och justeringsafgifter, som komme att inflyta hos den myndighet, som utöfvade öfverinseendet öfver justeringsväsendet, ingå och redovisas till statsverket.

I anledning af denna hemställan yttrade

Herr C. A. Larsson: I öfverensstämmelse med mitt yrkande vid föregående punkt yrkar jag afslag å nu föredragna moment af Utskottets utlåtande.

*Om öfverinse-
endet öfver
justerings-
väsendet.
(Forts.)*

Herr Key: Jag anhåller om bifall och tror ej att det i någon mån kan öfverensstämma med de beslut, Kammaren redan fattat, att nu yrka afslag vid denna punkt.

Öfverläggningen förklarades slutad. Sedan propositioner gifvits i enlighet med de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Mom. e).

Bifölls.

Punkten 7.

Blef äfvenledes bifallen.

I punkten 8 hade Utskottet föreslagit:

*Om anslag
till de ekono-
miska kart-
arbetena.*

att, enligt derom af Kongl. Maj:t gjord framställning, utöfver det å sjetta hufvudtiteln för närvarande för rikets ekonomiska kartverk uppförda ordinarie anslag, 6,000 kronor, under samma hufvudtitel på extra stat för år 1879 måtte anvisas till fortsättande af de ekonomiskt-geografiska kartarbetena i Norrbottens län 30,000 kronor och för de ekonomiska kartarbetena i öfriga delar af riket 46,000 kronor, eller tillsammans 76,000 kronor.

Efter föredragning häraf, lemnades ordet på begäran till

Herr Nils Larson, som anförde: Kammaren finner visserligen ej någon reservation fogad till denna punkt af betänkandet, men det oakadt tror jag mig kunna säga, att bland Stats-Utskottets ledamöter från denna Kammare ingen enda hyst synnerlig benägenhet af att tillstyrka hvad som i förslaget innefattas. Hos mig sjelf åtminstone har någon sådan benägenhet icke förefunnits. Jag har också inom Utskottet helt enkelt förklarat, att jag ej kan lemna min röst för bifall till det för ekonomiska kartverket äskade anslag, emedan jag trots mig finna att nyttan af detsamma icke står i rimligt förhållande till de enorma kostnader, dess fullbordande skulle kräfva. Jag tror äfven att detta föreställningssätt är temligen allmänt. Det är tanken derpå, som städe under hela den tid, det ekonomiska kartverket varit i verksamhet, förorsakat Regering och Riksdag rätt stora bekymmer. Man har oupphörligt gjort nya försök med afseende å såväl öfverinseendet och ledningen af arbetet, som sättet för dess genomförande. Jag vill här antyda några data, hvilka tydligen utvisa att all den möda, man offrat på saken, ännu i denna dag icke ledt till något tillfredsställande resultat.

Först år 1827 förordnades inrättande af ett "sockenkarteverk". Detta pågick en lång tid, till år 1859, men då befans det förmodligen, att man, så att säga, tagit sig vatten öfver hufvudet och att man icke längre kunde fortsätta att arbeta på sockenkarteverket, utan bestämde man sig för att dädan efter utgifva kartorna häradsvis. Detta blef det s. k. ekonomiska karteverket. På samma gång —

det var den 15 April 1859 — föreskrefs, att man med det allmänna ekonomiska karteverket skulle afse "att åstadkomma en säker kännedom om rikets areal samt dennas olika beskaffenhet och fördelning i ekonomiskt hänseende" — och dessa arbeten ställdes, likasom förut sockenkarteverket, under landtmäteristyrelsens öfverinseende och ledning. Men det dröjde icke längre än några månader, nemligen från den 15 April till den 16 December sistnämnda år, förr än man fann sig föranlåten att åter vidtaga en förändring, så till vida som man förordnade en särskild person, hvilken skulle styra och leda dessa arbeten.

Om anslag till de ekonomiska kartarbetena.
(Forts.)

Den 14 December 1869 ställdes karteverket åter under öfverinseende och ledning af landtmäteristyrelsen, som fick nådig befallning att, efter vunnen närmare erfarenhet, inkomma till Kongl. Maj:t med underdånigt förslag till de nya och förändrade föreskrifter, som af omständigheterna påkallades, för att man dels skulle kunna motse inom en icke alltför aflägsen framtid ett slut på arbetet och dels vinna en möjlighet att minska kostnaden för detsamma.

Den 9 Maj 1870 anhöll Riksdagen i underdånig skrifvelse att Kongl. Maj:t ville taga i ompröfning i hvad mån de topografiska, ekonomiska och geologiska karteverken kunde ställas i närmare samband med hvarandra och kostnaderna inskränkas, hvarjemte Riksdagen vidare anhöll, att all utgifning af ekonomiska kartor på statens bekostnad måtte tills vidare inställas. Några dagar förut hade Kongl. Maj:t redan anbefalt, att icke några nya kartor skulle till gravering uppläggas, utan endast de redan påbörjade fullbordas. Jag förmodar, att detta skedde i anledning af det beslut, som Riksdagen sannolikt redan då fattat, ehuru skrifvelse ännu icke hunnit expedieras.

Den 13 Juli 1870 förordnades en komité att utlåta sig öfver karteverket, och denna afgaf den 6 Februari år 1871 sitt förslag, hvari hemställes, att kartor i skalan 1:50,000 icke vidare skulle utgifvas, utan endast kartor i skalan 1:100,000, med begagnande af de topografiska kartorna i samma skala, samt att verket skulle ställas under chefen för topografiska karteverket.

Den 15 December 1871 beslöt Kongl. Maj:t, att det påbörjade stomkarteverket i skalan 1:20,000 skulle fortsättas och avslutas, att utgifning af kartor i skalan 1:50,000 icke vidare skulle ske på statsverkets bekostnad, att karteverket skulle från och med år 1872 ställas under chefen för topografiska corpsen, på sätt komitén föreslagit, att utgifvande af topografiska kartblad i skalan 1:100,000 med färgtryck för betecknande af ekonomiska förhållanden icke vidare skulle ega rum, så vida icke visshet förefunnes derom, att kostnaden skulle kunna betäckas genom försäljning af kartor.

Den 1 November 1872 föreskref Kongl. Maj:t att topografiska corpsen skulle förrätta triangelmätningar, så att ekonomiska karteverket med sin personal kunde sammansätta ekonomiska stomkartor i skalan 1:20,000, att af topografiska corpsen såsom grund för dess kartarbeten begagnas, dock med rättighet för topografiska corpsen att omedelbart sammansätta stomkartor, såsom förut i skalan 1:50,000 öfver mindre trakter.

*Om anslag
till de ekono-
miska kart-
arbetena.
(Forts.)*

Nu sista året, den 18 Maj 1877, har återigen en komité blifvit tillsatt för att afgifva förslag huru med denna, jag vågar säga det, rätt bedröfliga sak må ställas, för att man må komma till rätta dermed; men denna komité har ännu icke hunnit afgifva utlåtande. Man vet icke heller huru beskaffadt detta utlåtande blifver, icke ens i hvad syftning det kommer att gå, men det är fara värdt, att syftningen blifver sådan, att den icke kan af allmänna meningen godkännas.

Hvad nu beträffar den tid, som kan erfordras för fullbordande af detta arbete och de kostnader, som dertill kunna åtgå, ber jag att få återföra i Herrarnes minne hvad som för några år sedan tilldrog sig i fråga härom. Vid 1868 års riksdag hade nemligen Stats-Utskottet, efter att hafva förklaradt sin mening vara att det ekonomiska kartverket icke vore af det gagn att det förtjenade att man derå nedlade så stora uppoffringar, som skulle erfordras för dess fullbordande, föreslagit en nedsättning uti det extra anslaget för de ekonomiska kartarbetena inom södra och mellersta delarne af Sverige från 40,000 till 10,000 kronor, hvilket sistnämnda nedsatta belopp skulle afse afslutandet af de ekonomiska kartarbeten, som redan voro påbörjade, hvaremot någon uppläggnings af nya kartor icke skulle företagas. Vid det tillfälle, då detta Stats-Utskottets utlåtande förekom till behandling i Andra Kammaren, uppgaf då varande chefen för civildepartementet att, om det anslag, som då nästföregående Riksdag gifvit och Kongl. Maj:t af 1868 års Riksdag åter begärt, finge fortfarande utgå till oförändradt belopp, d. v. s. med 40,000 kronor, utom det ordinarie anslaget, 6,000 kronor, och anslaget af 20,000 kronor för Norrbottens läns ekonomiska kartverk, tillsammans 66,000 kronor, kartarbetena inom Norrbottens län skulle kunna vara fullbordade under 1873 eller 1874 och i de öfriga delarne af riket inom en tid af omkring 25 år, räknadt från år 1868. Nu hafva likväl åtminstone några år förflutit sedan 1873 och 1874, utan att man ändock kommit synnerligen närmare målet för Norrbottens läns kartverk, och, såsom det synes af ett utlåtande, afgifvet hösten 1876 af chefen för generalstabens topografiska afdelning, under hvilken chefs öfverinseende och ledning kartverket på senare tiden stått, skulle för fullbordande af kartarbetena i mellersta och södra Sverige åtgå en tid, beräknad från år 1875, af omkring 53 år, eller något mer än dubbelt den tid, som 1868 ansågs såsom återstående. Kartarbetena inom Norrbottens län skulle, enligt samma chefs yttrande, icke kunna så lätt afslutas förrän 1894, eller ungefär 20 år senare än chefen för civildepartementet 1868 uppgaf. Jag har icke velat med hvad jag nu sagt antyda, att chefen för civildepartementet skulle hafva begått något fel vid afgifvandet af dessa uppgifter. Det är ju alldeles klart, att han icke sjelf kunnat göra de beräkningar, hvarpå uppgifterna sig grunda, utan att han måst förlita sig på den tjänsteman, till hvilken han vändt sig för erhållande af beräkningarne, och det är således på denne, som skulden faller för det ifrågavarande uppgifter visat sig vara i så hög grad otillförlitliga. Detta i fråga om tiden för fullbordandet af kartarbetena.

Beträffande åter kostnaderna därför, har chefen för civildepartementet 1868 uppgifvit, att dessa skulle i medeltal uppgå till 1,600 kronor per qvadratmil, men i sitt nämnda utlåtande beräknade chefen för generalstabens topografiska afdelning kostnaderna till 3,300—3,600 kronor för qvadratmilen, således något mer än dubbelt mot hvad 1868 beräknades, och han ansåg, att det erfordrades för kartverkets utförande inom mellersta och södra Sverige en totalsumma af 4,270,000 kronor, oberäknadt hvad det förut kostat, och för återstående kartarbetenas fullbordande inom Norrbottens län något öfver 380,000 kronor.

Då man ser att kostnaderna blifva så enormt stora, att de uppgå till mellan 4 och 5 millioner och man ändå härmed icke afser kartläggning af hela riket, utan endast de mellersta och södra delarne, äfvensom Norrbotten, kan man verkligen med skäl framställa till sig den frågan: hvilken nytta bör man hafva af dessa kartor som i någon mån motsvarar de dermed förenade kostnaderna? Jag förmodar, att man på denna fråga skall svara, att generalstabens topografiska afdelning, som skall upprätta de topografiska kartorna, under sina arbeten dermed hafva det största gagn af dessa ekonomiska stomkartor. Man bör då se efter huru dermed sig verkligen förhåller. Det har nyss blifvit nämndt, att afdelningschefen för generalstabens topografiska afdelning beräknat kostnaderna för de ekonomiska kartorna till minst 3,300 kronor per qvadratmil, under det han tillika uppgifver kostnaderna för de af topografiska corpsen uppgjorda stomkartorna till endast 270 kronor per qvadratmil. Samme chef tillägger vidare på grund af dessa olika kostnadsbelopp att topografiska afdelningens kartarbete åtminstone icke i någon nämnvärd mån har nytta af det ekonomiska kartverket. Det blir sedan en annan fråga om hvilken nytta det ekonomiska kartverket kan göra i statistiskt hänseende, och särskildt huruvida man med dess tillhjälp kan erhålla någon fullt tillfredsställande jordbruksstatistik.

I sådant afseende har nyss åberopade chef anført, hurusom det visat sig att vederbörande hushållningssällskap i de län, der ekonomiska kartarbeten utförts, vid afgifvande af sina berättelser, hvilka skola ligga till grund för jordbruksstatistiken, icke alltid rätta sig efter de ekonomiska kartorna eller dem åtföljande beskrifningar. Det har visat sig, att ekonomiska kartverket ständigt kommit på efterkälken, då de andra som hafva att meddela uppgifter för statistikens behof nästan alltid kommit förut med sina redogörelser. Det har t. ex. i ett län inträffat, att hushållningssällskapet det ena året efter det andra med sina redogörelser för inom länet tillkomna odlingar kommit mer och mer långt förut, så att hushållningssällskapet redan vid förloppet af 10 år redogjort för en areal af 18,000 tunnland mera odlad mark än ekonomiska kartorna uppvisa, och detta af det enkla skälet att kartverket icke har kunnat följa med de under tiden timade förändringarna. I afseende på kostnaderna för det hela ber jag äfven att nu få nämna en omständighet, som jag särskildt funnit icke vara redogjord för i Utskottets betänkande. Det är nemligen behovet af en fortgående granskning och komplettering af de kartor,

(Om anslag till de ekonomiska kartarbetena. (Forts.)

Om anslag till
de ekonomiska
kartarbetena.
(Forts.)

som förr eller senare blifva färdiga. Chefen för generalstabens topografiska afdelning, som, enligt hvad redan är nämndt, numera har öfverinseendet jemväl öfver det ekonomiska kartverket, har nemligen upplyst att, för att de ekonomiska kartorna för framtiden skola vara till något gagn, måste de, efter nya mätningars verkställande på fälten, hvart tionde år kompletteras och justeras. Detta kompletteringsarbete kan icke ske med mindre än att den nu för kartläggningen af mellersta och södra Sverige anställda corpsen efter hand ökas till och sedan fortfarande bibehålles vid ett antal af minst 30 kartografer.

Man kan göra sig en föreställning om de ofantliga kostnader, som en sådan utvidgning af den kartografiska corpsen skulle medföra, då vi nu hafva en corps på endast halva antalet, eller 16 à 17 kartografer, och dessa likväl årligen kosta statsverket så mycket.

Med en corps af 30 kartografer skola kostnaderna naturligtvis blifva i det närmaste dubbelt så stora som nu, och då måste man ju naturligtvis också komma att tänka efter om arbetet är så synnerligt viktigt för jordbruket och jordbrukarne, att de ökade kostnaderna derigenom kunna rättfärdigas. Det kan vara väl värdt att på förhand göra sig litet närmare reda för den saken, äfven från en annan synpunkt än den som afser undvikandet af gagnlösa utgifter, ty om arbetet icke länder jordbruket till så stor nytta att det derför bör fortsättas, kan det icke vara någon anledning till att jordbruket debiteras för en så stor utgift från statsverkets sida som en och annan gång händt.

Det har senast skett i en motion, som blifvit väckt i denna Kammar vid denna riksdag, uti hvilken motionären sagt att statsverket använder 900,000 kronor om året för ändamål, som omedelbart afse jordbrukets förmån. Skulle det nu vara så att äfven kostnadsbeloppet för ekonomiska kartverket är inräknadt i denna summa, hvilket jag icke håller för otroligt, så skulle jag önska att vi nu måtte fatta ett beslut, hvarigenom vi visa att vi kunna vara af med åtminstone en del af hvad som man anser att staten så frikostigt offrar till förmån för jordbruket. Jag bör dock i afseende derpå icke underlåta att omnämna ett utlåtande i motsatt rigtning af en auktoritet, nemligen landbruksakademiens förvaltningskomité, som har yttrat sig i den föreliggande frågan med tagen hänsyn till jordbruket. Förvaltningskomitén säger, att det ekonomiska kartverket medfört vissa fördelar för jordbrukarne, men vi skola då se till på hvilka grunder förvaltningskomitén stöder denna sin mening. Förvaltningskomitén har nemligen yttrat att "det ekonomiska kartverket vore af största vikt ej mindre för jordbruksstatistiken, än äfven för landets jordbrukare, som inom de orter, öfver hvilka ekonomiska kartor blifvit upprättade, med lätthet och utan nämnvärda kostnader kunde öfver sina egendomer erhålla fullständiga kartor och deraf hemta viktiga upplysningar om odlingslägenheter, mergeltag och mycket annat", som komitén icke specificerat. Skulle det stå så illa till med våra jordbrukare, att de behöfde ekonomiska kartverket för att få reda på sina odlingslägenheter, då må jag skatta mig lycklig att jag redan lemnat detta yrke. Det samma

tror jag också skall kunna sägas med afseende på den nytta, som jordbrukarne kunna sägas hafva af ekonomiska kartverket för att derigenom erhålla kännedom om mergeltag och dylikt på sina egor. Klart är ju att uppgifterna härom kunna icke upptagas på ekonomiska kartverkets karta eller i dess beskrifning, förrän upptäckten skett på marken; men sedan upptäckten der skett, så har ju jordbrukaren själf fått kännedom derom och han behöfver icke gå till dessa kartor, på hvilka han för öfrigt möjligen kan få vänta i 50 år eller ännu längre, — det beror på hvar han bor, — om han bor i södra eller mellersta Sverige, så får han vänta kanske i 50 år, och om han bor norr om Kopparbergs län, men söder om Norrbotten, så kan han få vänta kanske i 100 år! Nu torde det blott återstå att tänka på huruvida det kan vara en skyldighet för staten att sysselsätta den personal, som hittills varit anställd vid ekonomiska kartverket, och om behofvet af medel för arbetenas fortsättande kan i sådant hänseende vara så beaktansvärdt att staten derföre icke kan inskränka anslaget, utan måste vare nödd och tvungen att låta det fortfarande utgå, äfven om värdet af det arbete som dermed åstadkommes, icke finnes motsvara kostnaderna. I fråga härom torde jag icke behöfva fästa uppmärksamheten på att allra största delen af detta anslag är ställdt på extra stat, blott ett helt litet belopp af 6,000 kronor är uppfördt på ordinarie stat. Vid sådant förhållande är det klart, att icke någon styrelse har kunnat förespegla de tjenstemän, som ingått vid kartverket, att de skulle vara försäkrade om att fortfarande vara sysselsatta derstädes, likasom att icke heller någon af tjenstemännen rimligen har kunnat själf göra sig räkning på att hans anställning der skulle blifva permanent. Han måste tvärtom redan från första början af sin tjenstgöring hafva varit beredd på att anslaget hvilket är som helst kunde blifva indraget och sysselsättningen vid kartverket dermed slut.

Ehuru jag således icke anser att i den omständigheten skulle ligga något hinder för Riksdagen att tvärt bestämma sig för att icke gifva något vidare anslag, så skall jag dock icke gå så långt. Jag skall inskränka mitt yrkande blott dertill att för ekonomiska kartverket för mellersta och södra delarne af Sverige måtte, utom det på ordinarie stat uppförda anslaget af 6,000 kronor, anslås på extra stat, för fullbordande af redan påbörjade arbeten ett belopp af 20,000 kronor i stället för den summa af 46,000 kronor, som Kongl. Maj:t begärt och Stats-Utskottet tillstyrkt, men att i fråga om kartarbetena inom Norrbottens län det dertill begärda anslaget af 30,000 kronor måtte beviljas, såsom Utskottet hemställt, emedan med dessa kartarbeten afses att vinna något annat än med de öfriga ekonomiska kartarbetena, nemligen att erhålla en såvidt möjligt är fullständig geografisk karta öfver det vidsträckta länet, något som, enligt hvad man påstår, ännu saknas.

Jag skall be att få nämna, att då jag föreslår en nedprutning uti det för allmänna ekonomiska kartverket fordrade beloppet till 20,000 kronor, jag jemväl tagit hänsyn till att verket har ett icke obetydligt belopp derutöfver att röra sig med. Vi skola nemligen ihågkomma, att största delen af andre landtmätarne nu redan afgått

*Om anslag till
de ekonomiska
kartarbetena.
(Forts.)*

Om anslag till
de ekonomiska
kartarbetena.
(Forts.)

och att de lönebelopp, som åt dem varit anslagna, äro anordnade att användas för det ekonomiska karteverkets räkning. Vid början af innevarande år utgjorde dessa belopp tillsammanslagdt mellan 15,000 och 16,000 kronor. Det är sannolikt att några andre landtmätare komma att afgå äfven under innevarande år, i hvilket fall tillgångarne ökas för nästkommande år. Skulle, hvad som dock icke med någon grad af sannolikhet kan beräknas, de ännu kvarstående andre landtmätarne afgå före år 1879, uppkommer ett disponibelt belopp af 21,600 kronor. Lägges emellertid det redan nu disponibla beloppet af dessa löner till de 20,000 kronor, som jag föreslagit utöfver de på ordinarie stat uppförda 6,000 kronorna, kommer verket i allt fall att få något öfver 40,000 kronor att använda under nästkommande år. Antager jag att mitt förslag blefve Riksdagens beslut och att en sådan opinionsyttring från Riksdagens sida skulle hafva till följd att man tillsåge, det inga nya arbeten påbörjades utan endast de fullbordades, som redan blifvit satta i verket, är jag öfvertygad om att ofvannämnda belopp blefve fullt tillräckligt. Ty visst är att i annat fall de arbeten och kostnader, som derutöfver komme att tagas i anspråk, skulle motsvara ungefär det belopp, hvarmed jag föreslagit att det af Kongl. Maj:t äskade anslaget nu skulle minska.

Jag skall icke vidare sysselsätta mig med denna sak och lofvar till och med att, om några anmärkningar, såsom troligt är, komma att framställas emot hvad jag nu yttrat, icke förlänga diskussionen med att upptaga dem till bemötande. Ty jag tror, att den som velat göra sig reda för förhållandena, varit i tillfälle dertill genom att taga del af de officiella handlingar, rörande denna fråga, som utdelats inom Riksdagen, och ibland hvilka jag företrädesvis räknar det statsrådsprotokoll, som åtföljer Kongl. Maj:ts till sistlidne Riksdag afgifna proposition om statsverkets tillstånd och behof jemte der intagna yttranden i saken af chefen för generalstabens topografiska afdelning.

Herr Helander: Huru frestande det än är att bemöta hvad den föregående talaren andragit i afseende å ekonomiska karteverket och yrkandet om nedsättning i anslaget för detta karteverk, så tror jag det dock vara riktigare att nu icke upptaga tiden och Kammarrens protokoll med ett långt anförande, då vi nog en annan gång, och vid ett tjenligare tillfälle, torde återkomma till frågan utsträckt till samtliga karteverken. Då en komité för det närvarande är sysselsatt med att uppgöra plan och kostnadsberäkningar för kartarbetena, vore det väl mycket besynnerligt om man skulle gå komitén i förväg och nu fatta beslut, som sannolikt skulle, om icke störande, åtminstone ofördelaktigt, inverka på hvad komitén eljest skulle i afseende å organisation, tid och kostnader finna fördelaktigast och anse sig böra tillstyrka. Endast det vill jag, i anledning af talarens yttrande om kostnaderna, nämna, att dessa kostnader, om ock för våra förhållanden icke oansenliga, dock äro, i jemförelse med enahanda kostnader inom Europas öfriga kulturländer, ganska små; och att, fastän man nu understundom får höra att ekonomiska karteverket blir kostsamt i anseende till den begagnade stora skalan, det dock

helt säkert en gång i tiden skall befinnas nödigt att utsträcka denna skala äfven till landsdelar för hvilka, i anseende till deras stora areal och nordliga läge, man nu icke kan ifrågasätta sådant. Exempelen från utlandet visa att allt större skalor der komma till användning. Så blir nog äfven i sinom tid hos oss förhållandet; men den tid torde ännu vara mycket aflägsen, då vi kunna åstadkomma en allmän kartläggning i större skala än den som nu vid ekonomiska karteverket användes.

Jag påyrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Hedin: Äfven jag vill, följande den nästföregående talarens föredöme, söka att fatta mig kort, helst jag icke kan förmoda, att det varit på fullt allvar som någon kunnat ifrågasätta, att Riksdagen nu skulle skrida till en sådan åtgärd som den förste talaren förordat, då ju icke här föreligger någon motion om nedsättning i det på extra stat uppförda anslaget till rikets ekonomiska karteverk. Jag får bekänna att jag känt mig icke så litet öfverraskad af den förste talarens uppträdande, och ehuru jag trodde mig hafva med all skyldig uppmärksamhet genomläst Stats-Utskottets utlåtande angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjetta hufvudtitel, fann jag mig dock föranlåten att ånyo börja söka bland de i slutet antecknade särskilda meningar, bland hvilka jag äfven väntade mig finna antecknad en af den ärade representanten från Jemtland i fråga om den nu föredragna 8:de punkten i samma rigtning, hvori han i dag uttalat sig; men förmodligen är han en varm anhängare ej blott af de s. k. tysta förmånsrätterna, utan ock af tysta reservationer.

Den förste talaren började sitt anförande med en vidlyftig historik, men den hade han gerna kunnat bespara både sig och Kammarerna, då den icke på något sätt eller i något afseende kan anses hafva varit upplysande för den fråga, som nu föreligger till aförande. Denna historik, som både mera utförligt och mera upplysande kan läsas i allmänt tillgängliga tryckta källor, skulle ådagalägga skiftningar i åsichter och åtgärder som under olika tidrymder gjort sig gällande i afseende på högsta ledningen af det ekonomiska karteverket. Detta allt är ju ock allmänt bekant, liksom äfven att personliga sympatier och antipatier, ledsamt att omtala, härutinnan spelat en skadlig och icke obetydlig rol. Men huru dermed än må hafva varit, så lär väl det icke kunna ega någon den ringaste betydelse för afgörandet af den fråga, som talaren bragte å bane, frågan huruvida det ekonomiska karteverket varit vårt land till gagn eller icke, huruvida det bör bibehållas eller ej. Emellertid blef slutet på den vidlyftiga historiken, för den ärade talarens del, omdömet: »denna bedröfliga sak»; och med »denna bedröfliga sak» skulle då förstås det ekonomiska karteverket. Men, mine Herrar, detta karteverk är för visso icke någon bedröflig sak. Tvärtom har det väl fyllt det ändamål, hvarför det inrättats, och det har äfven utöfvat en fördelaktig inverkan på de öfriga karteverksarbetena. Visserligen sökte den förste talaren att i tveivelaktig dager framställa den nytta detta karte-

*Om anslag till
de ekonomiska
kartarbetena.
(Forts.)*

*Om anslag till
de ekonomiska
kartarbetena.*
(Forts.)

verk medfört för landets jordbruk, men det förefaller mig som skulle han vid detta sitt försök hafva förbisett en vigtig omständighet, och det är den att, då man talar om nyttan och gagnet af en offentlig institution sådan som denna, man har att skilja mellan olika slag af nytta. Jag vill visserligen icke påstå att landets jordbrukare af det ekonomiska karteverket kunna påräkna nytta i samma bemärkelse, som den de hafva af att gräfva diken eller bygga gärdesgårdar.

Nyttan af en offentlig institution sådan som den ifrågavarande är väl i hufvudsaklig grad att finna uti den kännedom om de jordbruksstatistiska förhållandena, som endast genom detta karteverk kan varda tillförlitlig, och som i många afseenden är behöflig till ledning för de åtgärder, som för befrämjandet af jordbruket och, i allmänhet, landets materiella utveckling vidtagas af dem, hvilka omsorgen derom åligger, i främsta rummet chefen för civildepartementet och de honom underlydande myndigheter.

Vidare har den ärade talaren framhållit den afskräckande långa tid, som erfordras för att komma till det mål, som med det ekonomiska karteverket afses, äfvensom de, enligt hans förmenande, ökade kostnader, som skulle blifva en följd af nödvändigheten i en framtid att tillsätta kontrollerande kartografer. Hvad den långa tiden beträffar, vågar jag uttala den förmodan, att den beräkning i afseende å densamma, som är gjord af chefen för Generalstabens topografiska afdelning och som af talaren citerades, måhända torde tåla vid betydlig reduktion, och beträffande de ökade kostnader, som skulle uppkomma på det sätt, talaren förmenade, ber jag honom att närmare studera de handlingar, som beröra saken, på det att han må komma till insigt om att han härutinnan misstagit sig.

Den talare, som näst före mig hade ordet, påpekade att ett mera olämpligt ögonblick, än det närvarande, icke kunde väljas för att vidtaga några förändringar i denna sak, emedan frågan om samtliga karteverkens reorganisation och sammanslutning till större enhet vore föremål för en komités utredning och ett förslag i ämnet vore att motse inom kort. I denna åsigt instämmer jag helt och hållet. Men hvad det af den förste ärade talaren framställda förslag angår, så förundrar det mig att, då han vill få bort det ekonomiska karteverket såsom onyttigt, och då han anser detta kunna ske i en handvändning, han icke tog steget fullt ut med ens. Ty är arbetet onyttigt, så bör det ej en enda dag fortsättas, och anser man sig, derföre att tjänstemännens löner äro uppförda på extra stat, kunna utan vidare ställa dem på bar backe, så inser jag icke, att denna åtgärd förmildras för dem, som deraf drabbas, derigenom att man tillåter de ofriga att af gunst och nåd få behålla sina platser ännu ett år.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Liss Olof Larsson: Det var väl att Herr Hedin uppträdde och tog Utskottets betänkande i försvar, ty för mig åtminstone skulle det ha blifvit ganska svårt om jag behöft göra det. Inom Utskottet undanbad jag mig också uttryckligen att behöfva i Kammarren försvara detta betänkande. Herr Nils Larson framställde äfven i

Utskottet något särskildt yrkande. Jag kan icke nu med säkerhet erinra mig om det var af alldeles samma innehåll som det han i dag framställt, men nog kommer jag ihåg att han väckte ett förslag, och att jag ansåg mig kunna så till vida gifva honom rätt, att jag icke kunde vederlägga hvad han yttrade; men något yrkande gjorde jag dock icke i Utskottet.

*Om anslag till
de ekonomiska
kartarbetena.
(Forts.)*

Jag resonerade inom Utskottet på det sättet, att då man under årtal uppfirat så mycket penningar på vårt ekonomiska karteverk, kunde man nu gerna uppföra några tusen kronor till, helst som man vet att en komité nu är tillsatt för att utreda alla dermed sammanhängande frågor. Jag har icke hört någon uppgifva hvilket gagn man hittills inom landet haft af detta karteverk. Och det var till och med nu första gången som jag genom Herr Helander fått höra att detsamma ens utträttat *något gagn*. Jag får väl då tro att det gagnar på något ställe, om det ock icke är märkbart på landsbygden. I alla händelser är väl gagnet temligen ojemnt fördeladt, då en del landsorter fått sina kartor för flera år sedan och andra lära ännu i många år få vänta på sina.

Den värde talarens formella betänkligheter mot anslaget ned-sättning, då någon enskild motion derom icke blifvit väckt, kan jag icke dela, och säkert vidhåller icke talaren sjelf en sådan åsigt om han något tänker på hvarom här är fråga. Här gäller nemligen ett af Kongl. Maj:t äskadt *extra* anslag, och sådana kan man väl afslå utan att särskild motion är väckt derom. Då jag emellertid icke inom Utskottet framställt något särskildt yrkande, röstar jag nu för bifall till dess förslag, ehuru jag medgifver att de skäl som anförts af Herr Nils Larsson äro mycket öfvertygande. Men, som jag nyss nämnde, då man redan uppfirat så mycket penningar, kan man väl gerna uppföra litet till, i förhoppning att det från Kongl. Maj:t emotsedda förslaget skall inom kort blifva för Riksdagen framlagdt.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen gaf propositioner såväl på bifall till Utskottets hemställan oförändrad som ock på bifall till samma hemställan med den förändring, Herr Nils Larsson föreslagit; och förklarade Herr Talmannen sig anse röstöfvervigt förefinnas för den förra meningen. Votering blef begärd och företogs enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd så lydande omröstningsproposition:

“Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 8:de punkten af utlåtandet N:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren bifallit Utskottets hemställan med

Om anslag till den förändring att för de ekonomiska kartarbetena i öfriga delar af de ekonomiska riket utom Norrbottens län anvisas på extra stat för år 1879 endast kartarbetena. 20,000 kronor.»
(Forts.)

Röstsedlarne sammanräknades och visade 75 ja mot 65 nej: varande alltså Utskottets hemställan i oförändradt skick bifallen.

Punkten 9.

Om anslag för utgifning af »Polisunderrättelser».

Utskottet hade hemställt:

att Kongl. Maj:ts framställning om anvisande af ett extra anslag för år 1879 af 10,000 kronor för fortsatt utgifvande under nämnde år af »Polisunderrättelser» måtte endast på det sätt af Riksdagen bifallas, att för sagda ändamål anvisades på extra stat för år 1870 ett anslag af 6,000 kronor.

Rörande detta ärende anförde:

Chefen för Kongl. Civildepartementet, Herr Statsrådet Thyselius: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Jag kan för min del icke annat än erkänna vigten af ett bland de skäl, som Utskottet anført för afslag å den Kongl. propositionen i förevarande ämne, nemligen det att uti det förlidit år begärda och då beviljade anslaget, redan nu äskas en tillökning vid tiden då knappast början gjorts med utgifvandet af de underrättelser, hvarom fråga är. Men sådant oakadt och då äfven Utskottet — såsom mig synes med rätta — icke lagt uteslutande vikt på detta förhållande, utan hufvudsakligen fäst sig dervid, att det icke vore ådagalagdt att genom dessa polisunderrättelser den nytta åstadkommits, som kan berättiga till en så betydlig förhöjning af det för desamma utgifvande anvisade anslag, anhåller jag att i detta hänseende få yttra några ord. Det är, såsom bekant, icke mer än två månader sedan dessa underrättelser började utkomma, men redan under denna tid har man genom desamma vunnit den fördel, att 20 brottslingar, hvilka väl annars icke blifvit ertappade, hafva häktats på orter, långt aflägsna från de ställen, der de af dem föröfvade brott blifvit begångna. Så har t. ex. en som begått stöld i Stockholm häktats i Jemtland, två, som begått enahanda brott på Öland, anhållits i Gefleborgs län, en som begått tredje resan stöld i Stockholm ertappats i Kalmar län; en som begått inbrottsstöld i Linköping har blifvit gripen i Göteborg. en lifstidsfånge från Skaraborgs län har blifvit ertappad i Norge; en, som begått förfalskningsbrott i Stockholm, påträffats i Luleå.

Dessutom hafva, till följd af de underrättelser, som genom bladet blifvit spridda, en mängd stulna persedlar blifvit tillrättaskaffade. Det är också temligen klart, att, om saker, som blifvit tillgripna må återbekommas och den, som rymt, skall ertappas och kunna häktas, så bör efterlysningen till rikets olika delar utgå så hastigt, att icke det stulna hinner undångömmas och rymmaren komma undan. Det har

ursprungligen varit afsedt att tidningen skulle komma ut tre gånger i veckan, men det befans vid närmare kalkyl, att det för ändamålet begärda och anvisade belopp af 6,000 kronor icke medgäfvde detta, och det har till och med visat sig att nämnda summa icke är tillräcklig att betäcka kostnaderna för tidningens utgifvande blott tvänne gånger i veckan, utan har en brist uppstått, hvilken brist, då utgifvandet af denna tidning blifvit på entreprenad af Öfverståthållareembetet öfvertaget, måste af medel ställda till embetets särskilda disposition betäckas.

Man klagar redan deröfver, att tidningen utkommer endast två gånger i veckan, och utan allt tvifvel blefve de goda verkningarna af polisbladet ännu mera framstående, om det, såsom ämnadt var, kunde oftare utsändas.

Men äfven en pekuniär fördel eller besparing skulle sannolikt vara förenad med ett tätare utgifvande af denna tidning. På sätt Kammarens Herrar ledamöter hafva sig bekant, intagas i Konungens Befallningshafvandes kungörelser efterlysningar efter brottslingar, hvilka efterlysningar införas först i kungörelserna för det län, hvarest brottet blifvit begånget, samt derefter vanligen äfven i andra läns allmänna kungörelser. Att efterlysningarna, på detta sätt bragta till allmänhetens kännedom, komma allt för sent för att medföra åsyftad verkan, kan icke förnekas. Till följd af det beslut, Riksdagen redan meddelat om anslag till utgifvande af dessa »polisunderrättelser», och ännu mera om, såsom jag hoppas detta anslag kommer att ökas till den af Kongl. Maj:t nu begärda summa, är jag öfvertygad derom att det ej längre skall blifva nödigt, åtminstone icke annorlunda än undantagsvis, att intaga efterlysningarna i länens kungörelser; och jag har, ledd af denna öfvertygelse, i dessa dagar uti ett till samtliga landshöfdingembeten utfärdadt cirkulär, anmodat dem att i hvarje särskildt fall fästa uppmärksamheten derå, huruvida de meddelanden, som i »polisunderrättelserna» förekomma, jemväl böra erhålla ytterligare offentlighet genom deras införande vare sig i länets egna eller jemväl i de öfriga länens kungörelser.

Om genom det förfaringssätt — som jag ifrågasatt — skulle, såsom af en landshöfding blifvit i Första Kammaren yttradt, för hvarje län årligen kunna besparas 300 kronor, skulle denna besparing i statens utgifter för länskungörelserna, beräknad för de 24 länen i riket, uppgå nära nog till dubbla beloppet af den tillökning utöfver det vid föregående riksdag beviljade anslag, som nu blifvit af Kongl. Maj:t äskad.

Jag hemställer att Kammaren ville, med behjertande af dessa förhållanden, lemna sitt bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Axel Bergström: Herr Talman! På det Herr Talmanen icke må af formella skäl anse sig förhindrad att göra proposition på bifall till Kongl. Maj:ts förslag, yrkar jag, att Herr Talmannen ville framställa en sådan proposition.

Det hade visserligen varit önskligt, att vid uppgörande af den kostnadsberäkning, som första gången utgick från Öfverståthållare-

*Om anslag för
utgifning af
»Polisunder-
rättelser».*
(Forts.)

Om anslag för
utgifning af
»Polisunder-
rättelser».
(Forts.)

embetet, man lyckats bättre träffa rätta summan, än man, enligt hvad nu visar sig, gjort; men det af Stats-Utskottet för afslag anförda skälet, att man då beräknade kostnaden till 6,000 kronor, i stället för till 10,000 kronor, hvartill de nu ansetts uppgå, är för mig alldeles icke afgörande. Beräkningen gälde nemligen ett nytt företag, och det är icke alltid så lätt att beräkna kostnaden för ett sådant.

Jag antager, att, om Stats-Utskottet, vid behandlingen af föreliggande fråga, hade egt tillgång till de upplysningar, som Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet nu meddelat angående de gagnande resultat, som den nya anordningen redan lemnat, så hade icke af Utskottet uttalats något tvifvelsmål i nämnda afseende. Mig förefaller det dock, som om den erfarenhet man härom har från Danmark — företaget är nemligen icke något nytt, utan mönsterbilden därför finnes gifven i nämnda land, derifrån exemplet hemtats — bort vara för Utskottet tillräcklig.

Det ligger i sakens natur, att, om sådana efterlysningar, hvarom nu är fråga, icke blefve inför den stora allmänheten afkunnade, utan endast meddelades till polismyndigheterna, så blefve brottslingarne mindre varsamma, och deras gripande lättare. Är deremot ett föröfvadt brott kungjort genom länsstyrelsernas kungörelser, så väcker detta brottslingens uppmärksamhet och kommer honom att taga sig till vara.

För min del får jag, ehuru sådant visserligen icke erfordras, vitsorda att, derest dessa efterlysningar, till följd af nu föreslagna åtgärder, icke behöfde i samtliga länsstyrelsernas kungörelser reproduceras, ganska betydliga besparingar derigenom skulle vinnas; och jag får för min del betyga Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet min tacksamhet för den af honom omförmälda, vidtagna åtgärden, hvarigenom en besparing för staten skulle vinnas, svarande mot den ifrågasatta förhöjningen i kostnaderna för ifrågasvarande polisunderrättelsers utgifvande.

Herr Key: De skäl, Stats-Utskottet haft för dess afstyrkande hemställan, äro uteslutande att söka deri, att man inom Utskottet ansåg det vara kanske litet för raskt, att, samtidigt med den nya institutionens början, begära tillökning i det för densamma beviljade anslag; men jag ber nu få instämma i hvad den siste talaren yttrade, att, om Stats-Utskottet vid behandlingen af denna punkt haft eller rättare *kunnat* hafva sig bekant det resultat, som redan vunnits genom utgifvandet af dessa »polisunderrättelser», — hvilka, såsom Herrarne behagade finna af det exemplar, jag har i min hand, se ut så här — så hade Stats-Utskottet säkerligen mycket betänkt sig, innan det afgifvit sin afstyrkande hemställan.

Då jag emellertid på enskild väg, men från fullt tillförlitligt håll fått del af detta resultat, hvilket visat sig verkligen öfverraskande, helst man besinnar, att institutionen blott fungerat i tvänne månader — men hvilket resultat naturligtvis icke kunnat vara bekant för Stats-Utskottet, som förehaft frågan till behandling på afdelningen

redan för sex veckor sedan — så må jag bekänna, att dessa under rättelser gjort mig mycket tveksam. På sätt Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet upplyst, hafva, hufvudsakligen till följd af dessa »Polisunderrättelser» ej mindre än 20 brottslingar redan blifvit gripna; och jag ber att få meddela ännu en upplysning, som visserligen kan anses ganska obetydlig, men som dock torde böra anföras för att komplettera Herr Civilministerns uppgifter om det vunna resultatet och för att i sin mån ådagalägga den nytta, som för framtiden kan vara af den nya institutionen att förvänta — nemligen att en person, som i Skaraborgs län den 5 sistlidne Januari stulit en häst, redan den 15 i samma månad — således 10 dagar efter stöldens föröfvande — blifvit gripnen jemte hästen i Kristiania på grund just af dessa polisunderrättelser.

Vidare har redan förut yttrats, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes kungörelser skulle komma att blifva i viss mån obehöfliga och att en icke obetydlig besparing skulle uppstå för statsverket derigenom, att dessa kungörelser kunde till omfånget inskränkas. Jag har visserligen hört denna besparing uppgifvas till mycket olika belopp, men mer än sannolikt är, att hela det belopp, som af Kongl. Maj:t äskats utöfver det af Riksdagen förliedt är anvisade, torde på nyssnämnda sätt kunna inbesparas.

Då jag emellertid varit med om att med min röst bidraga till Utskottets afstyrkande hemställan, så vill jag icke göra något yrkande, utan har jag endast ansett mig böra meddeia, att de enskilda under rättelser, jag erhållit, hos *mig* väckt tvekan om riktigheten af den åsigt, som jag inom Utskottet biträdt.

Herr Nils Larson: Jag anser mig kunna instämna med den nästföregående talaren deri, att då ifrågavarande institution är så nybildad, det icke kan vara särdeles underligt, om man icke hunnit göra sig förtrogen med det gagn, som densamma må komma att medföra; och jag skall blott be att få göra ett tillägg såsom ett berättigande af hvad han yttrade. Jag har från en för mig bekant person, hvilken är borgmästare i en landsortsstad, erhållit ett bref, deri han säger, att redan under den korta tid, som dessa »Polisunderrättelser» utgifvits, man vunnit erfarenhet om deras nytta och att man hyser den förhoppning, att desamma skola medföra goda verkningar, hvarföre han också uttalar det önskvärda deri, att Kongl. Maj:ts hemställan i förevarande punkt vunne Riksdagens bifall; ty för att tidningen skulle kunna rätt gagna, borde, enligt hans åsigt, jemväl det vilkor vara vid anslagets beviljande fästadt, att tidningen utgäfvos tre gånger i veckan. Jag skall således, på grund af den erfarenhet, som den sista tiden redan gifvit vid handen, be att få gifva för Kamraren till känna, att jag för min del gerna lemnar min röst åt bifall till Kongl. Maj:ts förslag. På samma gång begagnar jag tillfället omnämna, hurusom nyssnämnde borgmästare ansåg att vid anslagets beviljande jemväl borde göras det förbehåll, att i Polisunderrättelserna skulle upptagas signalement å frigifne fångar. Men, enligt min egen åsigt, är det icke nödvändigt att här uppställa vilkor, äfven om åt-

Om anslag för
utgifning af
»Polisunder-
rättelser».
(Forts.)

Om anslag för
utgifning af
»Polisunder-
rättelser».
(Forts.)

gården att, på sätt han antydde, upptaga nämnda signalement, torde anses blifva af nödvändigheten påkallad. Ty det är ju gifvet, att allt hvad som bör göras för att vinna det med utgifvandet af dessa »Polisunderrättelser» åsyftade ändamål, icke skall underlåtas äfven ett dylikt vilkor förutan.

För min del tillstyrker jag bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Granlund: Jag ber att få omnämna, att polismyndigheterna inom den ort, jag tillhör, anse att den nya institutionen bör blifva af ganska stor betydelse och att den redan visat sina goda verkningar. Särskildt torde böra meddelas den upplysning, att, just till följd af dessa »Polisunderrättelsers» allmänna och hastiga spridning jag särskildt vet att man blifvit försatt i tillfälle häkta en ganska »grof brottsling», som eljest säkerligen hade lyckats gå fri. Jag har tillika den öfvertygelsen, att kännedomen om den skyndsamhet, hvarmed underrättelser om föröfvade brott spridas till alla landets orter genom dessa polisuppgifter samt den lätthet att kunna följa förbrytaren på spåren, som derigenom vinnes, mången gång skall verka afskräckande från att begå ett eljest påtänkt brott. Jag yrkar således bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Hæggström: Med anledning af de upplysningar, som af tvänne ärade talare nu blifvit meddelade, har jag funnit mig ega fullgiltiga skäl för mitt yrkande, att Kammaren ville, med afslag å Stats-Utskottets under förevarande punkt gjorda hemställan, bifalla Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Per Nilsson i Espö: Herr Talman! Efter de upplysningar, som nu vunnits derom, att ifrågavarande företag, som fortgått endast i två månader, redan gifvit så goda resultat, kan jag icke finna skäl att nu genast börja att öka det därför beviljade anslag, utan hellre att bibehålla det nuvarande anslaget äfven för nästa år, då det ju kan fortgå lika bra som hittills. Ett stadgande, att de ifrågavarande underrättelserna icke skulle längre behöfva intagas i Landshöfdingeembetets kungörelser, anser jag deremot alldeles i sin ordning, ty innan dessa kungörelser hinna blifva spridda och upplästa från predikstolarne, är det vanligen redan för sent för att det åsyftade målet kan vinnas. Jag finner det derföre lämpligt, att dessa underrättelser på annat sätt än genom Landshöfdingeembetets kungörelser göras kända, men då jag anser att detta äfven med det nuvarande anslaget låter sig göra, yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Herr Uhr: Alltid annars brukar man få höra, att då en författning varit kort tid gällande, man bör afvakta längre erfarenhet om dess verkan, innan man deri vidtager någon förändring, men här deremot, då man erhållit underrättelse att med de under år 1877 beviljade 6,000 kronor ganska mycket blifvit uträttadt, hafva till och med de, som i Utskottet varit med om en nedprutning af det föreslagna högre beloppet, nu velat bevilja detsamma. Jag åter säger,

att då man nu funnit, att med det nu varande anslaget ganska goda resultat vunnits, böra vi fortsätta med att lemna samma belopp. Jag tror nemligen, att då det hittills visat sig gå bra, det icke hädanefter, med bibehållande af det nuvarande anslaget oförändradt, skall gå sämre, och att vi icke hafva så godt om penningar att vi utan anledning böra öka anslaget. Jag hoppas derföre att Kammaren skall stanna vid hvad Utskottet föreslagit.

(Om anslag för utgiftning af "Polisunder-rättelser".)
(Forts.)

Härmed var öfverläggningen slutad. Efter det propositioner gifvits såväl på bifall till Utskottets förslag som på yrkandet att Kongl. Maj:ts proposition i ämnet måtte oförändrad antagas, beslöt Kammarren att, med afslag å Utskottets hemställan, bifalla Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Punkten 10.

Bifölls.

Punkten 11.

Lades till handlingarne.

Punkten 12.

Bifölls.

Punkten 13.

Utskottets hemställanden i *mom. a), b) och c)* biföllos.

Om anslag till statens jernvägstrafik.

Uti *mom. d)* hade Utskottet, i öfverensstämmelse med derom af Kongl. Maj:t afgifvet förslag, hemställt:

att för utförande af de under år 1879 erforderliga nya byggnader och anläggningar vid statens redan trafikerade jernvägar äfvensom för anskaffande af fasta maskiner till de mindre reparationsverkstäder, hvilka för vården af nya jernvägsliniers rörliga materiel komme att uppsättas, måtte anvisas ett särskildt anslag för år 1879 till belopp af 800,000 kronor.

Beträffande denna hemställan anförde:

Herr Nils Pettersson: Både offentligt och enskildt är det känt och erkänt att penningetillgången i landet är för närvarande mycket knapp, och under sådana förhållanden tror jag, att såväl staten som den enskilde bör tillse, huruvida han kan göra några inbesparingar i sina utgifter, för att kunna möta de svåra tiderna. Jag tror att man bör söka taga dessa omständigheter i noga öfvervägande; och det är derföre också med största förvåning jag vid de hittills från Stats-Utskottet inkomna hufvudtitlarne vid Utskottets tillstyrkan till bevil-

Om anslag till
statens jern-
vägstrafik.
(Forts.)

jande af en mängd stora anslag funnit så få reservationer. För min del har jag ansett, att en eller annan besparing bort kunna göras bland dem och särskildt vid nu föredragna punkt.

Jernvägstrafikstyrelsen har för erforderliga nya byggnader och anläggningar vid statens redan trafikerade jernvägar begärt 500,000 kronor och för oförutsedda behof 300,000 kronor. För min del kan jag icke finna det vara skäl att för oförutsedda behof bevilja ett så stort belopp, och jag tror det icke vara nyttigt att obetingadt bevilja allt hvad trafikstyrelsen begär. Vi känna alla, att kostnaderna för utförande af arbeten sådana som de föreslagna, sjunkit, och att prisen på såväl jern och skogsprodukter som sjelfva arbetet stå lågt; och man kan således antaga att inbesparingar å det för dessa arbetens utförande afsedda belopp kunna göras, så att icke hela beloppet blir behöfligt. Det kan dessutom i allt fall vara skäl att icke i allmänhet bevilja allt för höga anslag, då det nemligen kan möta svårigheter att få staten att gå ihop. Visserligen kan man säga att en minskning i detta anslag icke har någon inverkan på budgeten, då bland anslagen under sjetta hufvudtiteln icke vidare komma att upptagas och beräknas det för statens jernvägstrafik erforderliga belopp, men denna invändning vill jag på förhand bemöta dermed, att genom en minskning i förevarande anslag statens inkomst af jernvägstrafiken i samma mån ökas. Jag föreställer mig, att det icke skulle vara någon våda att nedsätta det begärda anslaget från 800,000 till 600,000 kronor, ty, äfven oberäknadt den omständigheten, att inbesparingar i kostnaden för verkställande af de föreslagna arbetena kunna göras, återstår ändock ett belopp af 100,000 kronor för oförutsedda behof. Jag anhåller derföre hos Herr Talmannen om proposition å nedsättning i det föreslagna beloppet med 200,000 kronor, eller från 800,000 till 600,000 kronor.

Friherre Koskull: Jag tillåter mig påpeka skillnaden mellan den i littera d omnämnda summan och den, hvilken finnes i den uppgjorda tablån på föregående blad, der den utgör 500,000 kronor, under det att den i littera d. stigit till 800,000 kronor. Detta har sannolikt skett af förbiseende. Jag förenar mig derföre med den förre talaren i att yrka en nedsättning i sistnämnda summa med 200,000 kronor och detta så mycket mer, som det ser högst egendomligt för att icke säga löjligt ut, att, då man för oförutsedda behof för ett år upptager 500,000 kronor, man på samma gång för oförutsedda behof begär 300,000 kronor, eller nära på lika mycket för så väl det ena som det andra. Den sistnämnda summan är alltför stor i proportion till den första, och denna proportion emellan siffrorna förefaller minst sagdt såsom uppgjord på så fri hand, att jag finner mig föranlåten instämma med föregående talaren i yrkande om nedsättning af det hela till 600,000 kronor.

Herr Ola Månsson: Mig förefaller det, som om, ifall man vill göra någon nedsättning på denna hufvudtitel, man bör göra det på detta ställe. Jag tror, hvad äfven förste talaren nämnde, att om

man nedsätter detta anslag med 200,000 kronor och således 600,000 kronor äro kvar, detta är fullt tillräckligt, och att man lätt kan reda sig ändå. Vi hafva nu den materiel, som behöfves, och ett särskildt anslag dertill, och jag tror därför, att denna summa utan fara kan tåla vid en liten nedsättning, och yrkar jag derföre bifall till Herr Nils Petterssons hemställan.

*Om anslag till
statens jern-
vägstrafik.
(Forts.)*

Herr Lyttkens: Vid hvarje företag, hvartill anslag beviljas, anser jag det vara skäl, att man söker göra sig fullt reda för, huru stor verkliga kostnaden är för företagets bringande till stånd, dess underhåll, reparation och drift. Om vi skola fortgå på det sätt, som i det afseende, hvarom här är fråga, praktiserats, är det omöjligt att få veta särskildt kostnaden för fasta maskiner och för nybygda delar. Om man uppför anslaget på extra stat och icke på ordinarie, gör detta, att kostnaden icke införes på sitt behöriga ställe. Dessutom kan jag icke finna annat, än att kostnaden här är alltför högt upptagen, då t. ex. tillbyggnad till ett gammalt lokomotivstall, så att tvenne lokomotiv till få rum derstädes, uppgår till 20,000 kronor, således 10,000 kronor till hvardera lokomotivet. Detta är en så högt beräknad kostnad, att jag tror, att den kan nedsättas.

Friherre Koskull har riktigt anmärkt, att det icke är en riktig proportion mellan de oförutsedda behofvens beräkning till 300,000 och de förutsedda till 500,000 kronor. Att jernvägstrafikstyrelsen icke kan förutse så mycken nybyggnad som för 300,000 kronor, synes mig obegripligt. Jernvägstrafikstyrelsen borde väl ha så mycket reda på hvad den kan komma att behöfva, om icke så oförutsedda händelser inträffa som eldsvådor eller dylikt, att den kunde beräkna, hvad som under ett år kan komma i fråga. Efter så många års erfarenhet bör styrelsen veta hvad som behöfs, och när den upptagit till och med så små poster som utvidgningen af Sörby station, hvilket skulle kosta 5,000 kronor, har Styrelsen väl, synes det mig, ingått i alla detaljer och förutsett hvad som erfordras. Jag för min del tror, att den yrkade nedsättningen med 200,000 kronor är för liten, och jag skulle gerna vilja borttaga hela anslaget för oförutsedda behof eller 300,000 kronor, men för att icke framställa någon skiljaktig mening vill jag yrka nedsättning blott med 200,000 kronor.

Chefen för Kongl. Civil-departementet, Herr Statsrådet Thyse-lius: Hvad af Kongl. Maj:t är begärtdt till nybyggnader vid statens jernvägar öfverensstämmer med hvad Trafikstyrelsen efter noggrann beräkning föreslagit, och någon anledning att deruti göra nedsättning har under ärendets vidare behandling hos Kongl. Maj:t icke förekommit. Beträffande särskildt posten å 300,000 kronor för oförutsedda behof, ber jag få nämna, att detta belopp icke är större än hvad för sådant ändamål vanligen förut tagits i anspråk och blifvit af Riksdagen beviljad. Skulle emellertid Kammaren med hänsyn till särskilda förhållanden finna någon nedsättning i det af Kongl. Maj:t äskade beloppet böra ega rum, tror jag att det föga skulle leda till det afsedda målet, om nedsättning göres i det till oförutsedda behof

*Om anslag till
statens jern-
vägstrafik.
(Forts.)*

föreslagna belopp, emedan så oafvisliga behof kunna uppstå att de ovilkorligen måste fyllas och tillgång dertill på ett eller annat håll beredas. Jag skulle således, för den händelse Kammaren anser någon nedsättning i denna punkt böra ega rum, hvilket jag för min del dock icke tror lämpligt, vilja an hålla att denna nedsättning skedde på anslaget till nybyggnader i allmänhet, men icke endast på hvad som blifvit begärtd för diverse oförutsedda nya byggnader och anläggningar.

Herr Hörnfeldt: Det var icke utan, att det föreföll Utskottsafdelningens ledamöter litet besynnerligt, att Kongl. Maj:t i år begärt ett anslag af 300,000 kronor till oförutsedda utgifter, och till nybyggnader endast 400,000 kronor, enär Kongl. Maj:t vid sistlidet års riksdag äskade för nybyggnader 700,000 kronor och för extra utgifter endast 300,000 kronor. Detta förhållande gaf oss också anledning att från Jernvägstrafikstyrelsen infordra uppgift på, huru det i fjor begärda anslaget till diverse utgifter blifvit använt; och vid denna uppgift, den vi erhöilo specificerad från styrelsen, var efter min uppfattning icke någon anmärkning att göra, hvarken i afseende på de byggnader eller andra föremål, hvarpå anslaget blifvit använt. Det är också helt naturligt, att Trafikstyrelsen skall hafva svårt att uppgifva, hvilka byggnader som under ett kommande år skola uppföras, så noga, att de kunna specifikt upptagas i staten. Den måste därför alltid begära ett auslag för extra utgifter, hvarpå, såsom jag tror, staten icke heller gör någon förlust. Dessutom tillkommer det naturligtvis icke Stats-Utskottet utan Riksdagens revisorer att tillse, huruvida ifrågavarande anslag icke användes till behof, som äro nödvändiga. Jag tror för den skull, att Stats-Utskottet äfven i år haft goda skäl för sitt tillstyrkande af bifall till Kongl. Maj:ts förslag i denna del; och, ehuru jag icke strängt vill hålla på den föreslagna summan, tillåter jag mig likväl yrka bifall till Utskottets förslag, enär jag ännu icke hört några giltiga skäl anföras för en nedsättning i det af Utskottet föreslagna beloppet.

Herr Nils Pettersson: I anledning af Herr Civilministerns yttrande att, för den händelse en nedsättning vid denna punkt skulle beslutas, det vore bäst att nedsätta anslaget till Jernvägstrafiken i dess helhet och icke endast anslaget till oförutsedda utgifter, får jag nämna att jag i mitt förra anförande endast exempelvis och såsom motiv för den af mig påyrkade nedsättningen kom att tala om det äskade anslaget å 300,000 kronor till oförutsedda nybyggnader och anläggningar, men att min mening var att nedsättningen borde ske på anslaget i dess helhet. Jag förutsätter nemligen att man med iakttagande af all den sparsamhet som är möjlig under de öfriga utgiftsposterna af detta anslag, kan komma att få ett så mycket högre belopp kvar till bestridande af oförutsedda utgifter.

Vidare ber jag i anledning af den siste ärade talarens yttrande att, då vi i fjor beviljade 700,000 kronor till oförutsedda utgifter, vi äfven i år borde hafva det förtroende till Jernvägsbyggnadsstyrelsen

att den icke skall komma att använda större belopp än som för ändamålet behöfves, få säga att det visserligen kan vara godt och väl att man hyser förtroende till byggnadsstyrelsen; men jag tror tillika, att den, som är i den ställning att han alltid får allt hvad han begär, vet icke af hvad penningebrist är och lär sig aldrig att hushålla med statens medel. Jag anser sådant i längden icke vara rådligt utan tror det vara bäst att, såsom en vink för byggnadsstyrelsen att framdeles spara så mycket som möjligt, nu göra den nedsättning i det ifrågavarande anslaget i dess helhet, hvarom jag redan gjort framställning.

Jag yrkar fortfarande bifall till detta förslag.

Grefve Björnstjerna: Jag är till alla delar förekommen af Herr Hörnfeldt. Det förefaller äfven mig att, ifall någon nedsättning här skall göras, den åtminstone icke bör ske på anslaget till oförutsedda utgifter. Må man då hellre, om man tilltror sig kunna visa, att en eller annan af de föreslagna byggnaderna är öfverflödig, föreslå att arbetet dermed må uppskjutas. Herr Hörnfeldt har redan framhållit, hurusom, ifall någon misshushållning med anslaget till oförutsedda utgifter skulle komma att begås, en allvarsam efterräkning säkerligen icke skulle uteblifva. Att deremot så ställa saken att styrelsen, om en olycka inträffar, t. ex. om ett stationshus uppbrinner, skulle sakna nödiga medel att åter godtgöra skadan, tror jag icke vara med god hushållning förenligt.

Jag yrkar fördenskull bifall till Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, gåfvos propositioner såväl på bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick som jemväl på bifall till samma hemställan med den förändring Herr Nils Pettersson föreslagit; och fann Herr Talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes, i anledning hvaraf skedde uppsättning, justering och anslag af en så lydande voteringsproposition:

“Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 13:de punkten mom. d) af utlåtandet N:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Kammaren bifallit Utskottets hemställan med uedsättning af det ifrågavarande beloppet till 600,000 kronor.“

Omröstningen företogs och utföll med 68 ja mot 70 nej; varande alltså Kammarens beslut fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Om anslag till
statens jern-
vägstrafik.
(Forts.)

Om anslag till
statens jern-
vägstrafik.
(Forts.)

mom. e):

Utskottet hade föreslagit:

att Riksdagen måtte medgifva, att utaf de i mom. c och d omnämnda två anslag, tillsammans utgörande 2,300,000 kronor, Kongl. Maj:t finge redan under innevarande år för det ena eller andra af de uti sagda moment angifna ändamål ställa till Styrelsens för statens jernvägstrafik förfogande ett belopp af 100,000 kronor.

Herr Nils Pettersson yttrade: I följd af det beslut Kammaren nyss fattat genom votering, torde det blifva nödvändigt att förändra det i nu föredragna punkt förekommande belopp 2,300,000 kronor till 2,100,000 kronor; hvarå jag anhåller att Herr Talmannen behagade framställa proposition.

Vidare anfördes ej. I enlighet med Herr Nils Petterssons yrkande, biföll Kammaren Utskottets hemställan med förändring af beloppet 2,300,000 kronor till 2,100,000 kronor.

Om förbe-
redande
granskning af
Jernvägstrafik-
styrelsens
förvaltning.

I mom. f) hade Utskottet hemställt:

att Riksdagen måtte i underdånighet anhålla, det tacktes Kongl. Maj:t i nåder förordna lämpligt antal utanför förvaltningen af statens jernvägstrafik stående sakkunnige män, med uppdrag att före näst instundande statsrevision företaga en förberedande granskning af Styrelsens för statens jernvägstrafik förvaltning.

Sedan föredragning skett af detta moment, anförde

Herr Jöns Rundbäck: Såsom förutvarande medlem af denna granskningskomité är det naturligtvis med glädje jag ser, att Stats-Utskottet gifvit komitén det vitsordet, att dess verksamhet icke varit utan gagn och ändamål. I sin nu gjorda framställning om tillsättandet ånyo af en dylik komité, framhåller Utskottet hurusom granskningen "i främsta rummet bör afse en undersökning huruvida denna vidtomfattande och maktpåliggande förvaltning handhafves på sådant sätt, att derigenom det i ekonomiskt afseende bästa resultat vinnes." Jag må bekänna, att om dessa ordalag skola innefatta en vidsträcktare fullmakt för komitén, jag icke rätt fattar desamma. Hittills har komitén icke sysselsatt sig med annat än debetsidan af trafikstyrelsens förvaltning; alltså endast med utgifterna, icke med inkomsterna. Men är det nu Stats-Utskottets mening att komitén skall befatta sig äfven med trafiktaxorna, hvilka ju hafva ett väsentligt inflytande på trafikinkomsterna, så är det gifvet, att komitén jemväl får sysselsätta sig med inkomstdelen i sin helhet af trafikstyrelsens förvaltning. Jag finner emellertid det af Utskottet begagnade uttrycket alltför evasiyt att icke gifva anledning till tvekan vid tolkningen af detsamma. Är det t. ex. mening att komitén skall hafva rätt att göra vederbörliga framställningar om den erfar att, såsom vi nyligen haft exempel på,

byggnadsstyrelsen underlåter att fullgöra de för trafikens gång nödiga byggnader, som åligger nämnda styrelse att utföra. Med ett ord, skall komitén få öfverskåda hela detta fält i sin helhet och således beredas tillfälle att blifva till verkligt gagn? För att erhålla klarhet i detta afseende vore det mig kärt, om någon af Stats-Utskottets ledamöter ville närmare upplysa mig hvad Utskottet menar med orden: "i ekonomiskt afseende bästa resultat". Jag är säker på att Utskottet och särskildt den afdelning deraf, som handlagt detta ärende, hafva tänkt sig hvad detta uttryck skall innefatta innan det nedskrefs.

Om förberedande granskning af Jernvägstrafikstyrelsens förvaltning.
(Forts.)

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, hvarefter Utskottets hemställan bifölls.

Som tiden långt framskridit, uppsköts den vidare föredragningen af Stats-Utskottets förevarande utlåtande till nästa sammanträde.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes de under § 2 omförmälda Kongl. propositioner äfvensom följande nu inkomna ärenden, nemligen:

Konstitutions-Utskottets utlåtande N:o 3, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående förändrad lydelse af 1 § 10 mom. och 4 § 4 mom. i Tryckfrihetsförordningen; och

Stats-Utskottets utlåtanden:

N:o 26, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

N:o 27, i anledning af väckt fråga om anslag till understöd åt vissa personer för resa till verldsutställningen i Paris;

N:o 28, i anledning af väckt motion om ersättning åt förre landtbrukaren S. J. Bladh för hos honom verkställt olaga beslag; samt

N:o 29, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående afsöndring af jord från åtskilliga kronans egendomar för särskilda ändamål.

§ 5.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr	<i>C. F. Toll</i>	under	4 dagar från och med	den 3 Mars.
"	<i>G. F. Asker</i>	"	14 " "	" 6 "
"	<i>Johan Jönsson</i>	"	14 " "	" 7 "
"	<i>C. A. Larsson</i>	"	10 " "	" 6 "
och	<i>Jonas Andersson</i>	"	10 " "	" 8 "

§ 6.

Föredrogs och godkändes Riksdagens Kanslis förslag dels till

Riksdagens underdåniga skrifvelse angående val af Justitieombudsman och hans suppleant och dels till Riksdagens förordnanden för Advokatfiskalen m. m. N. A. Fröman att vara Riksdagens Justitieombudsman och för Advokatfiskalen m. m. Ture Arvid Billbergh att vara Riksdagens Justitieombudsmans suppleant.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes klockan half 4 e. m.

In fidem

Gustaf Westdahl.
